

**OCENA
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
POWIATU ŻARSKIEGO**

ROK 2018

*Ocena sytuacji epidemiologicznej powiatu żarskiego w roku 2018
opracowanie: marzec 2019 rok*

WSTĘP opr. Beata Kiewra	4
SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH opr. Alina Nowacka	5
<i>Choroby szerzące się drogą pokarmową</i>	6
<i>Realizacja Programu eradykacji zachorowań na poliomyelitis</i>	7
<i>Zachorowania i zakażenia szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek</i>	7
<i>Choroby odzwierzęce</i>	9
<i>Zakażenia zakładowe</i>	10
<i>Neuroinfekcje</i>	10
<i>Choroby, przeciwko którym prowadzone są szczepienia ochronne</i>	10
<i>Pozostałe choroby zakaźne</i>	10
<i>Zgony</i>	12
<i>Szczepienia ochronne</i>	13
<i>Wnioski</i>	13
STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA opr. mgr inż. Edyta Wójcicka	14
<i>Stan techniczny</i>	14
<i>Stan sanitarno-higieniczny</i>	14
<i>Procesy dekontaminacji</i>	14
<i>Postępowanie z odpadami</i>	15
<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	15
<i>Postępowanie z bielizną</i>	15
<i>Postępowanie administracyjne</i>	15
<i>Podsumowanie</i>	16
OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH opr. mgr inż. Beata Żurawska	17
<i>Zakłady produkcji żywności</i>	18
<i>Obiekty obrotu żywnością</i>	18
<i>Zakłady żywienia zbiorowego otwartego</i>	19
<i>Zakłady małej gastronomii</i>	19
<i>Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego</i>	19
<i>Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością</i>	20
<i>Jakość zdrowotna środków spożywczych</i>	20
<i>System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt</i>	20
<i>Podsumowanie, Wnioski</i>	21
ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI opr. mgr Adrian Mazurek, Wiesława Wołowicz	22
<i>Charakterystyka wodociągów według produkcji wody</i>	22
<i>Ocena urzędzeń do zaopatrywania ludności w wodę przeznaczoną do spożycia</i>	24
<i>Ocena i ryzyko zdrowotne związane z nieodpowiednią jakością wody przeznaczanej do spożycia</i>	24
<i>Nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w obiektach użyteczności publicznej</i>	24
<i>Awaryjne zaopatrzenie w wodę</i>	24
OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ opr. mgr Adrian Mazurek, Wiesława Wołowicz	25
<i>Nadzór nad ekshumacjami</i>	25
<i>Wnioski</i>	26

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY opr. inż. Marlena Drozdek, Marlena Brela, Adrianna	27
<i>Ocena warunków pracy</i>	27
<i>Działania profilaktyczne prowadzone w zakładach pracy</i>	30
<i>Podsumowanie</i>	30
CHOROBY ZAWODOWE opr.inż. Marlena Drozdek, Marlena Brela, Adrianna	31
ŚRODKI ZASTĘPCZE – "DOPALACZE" opr. mgr inż. Beata Żurawska	32
WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH opr. Bogusława Bielawska	34
<i>Mikroklimat</i>	34
<i>Stanowiska pracy ucznia</i>	34
<i>Rozkłady zajęć lekcyjnych</i>	35
<i>Waga tornistrów</i>	35
<i>Dożywianie uczniów w szkołach</i>	36
<i>Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego</i>	36
<i>Substancje i preparaty chemiczne w szkołach</i>	36
<i>Warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów</i>	36
<i>Place zabaw dla dzieci w żłobkach i przedszkolach</i>	37
<i>Opieka medyczna w szkołach</i>	37
<i>Placówki letniego i zimowego wypoczynku</i>	37
<i>Podsumowanie i wnioski</i>	37
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO opr. Beata Gałęzowska, mgr inż. Adrianna Ołonkowska	38
<i>Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego</i>	38
<i>Opiniowanie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</i>	38
<i>Uzgadnianie dokumentacji projektowej</i>	39
<i>Kontrole w trakcie realizacji obiektu budowlanego, odbiory końcowe obiektów</i>	39
<i>Podsumowanie</i>	40
<i>Część graficzna ilustrująca działalność ZNS</i>	41
PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA opr. mgr Aleksandra Śnieżek, Iwona Jaworska	42
<i>Programy edukacyjne</i>	42
<i>Interwencje nieprogramowe</i>	46
<i>Podsumowanie, Wnioski</i>	48
DZIAŁALNOŚĆ INTERWENCYJNA opr. Beata Kiewra	49

<p>Nadzór merytoryczny nad opracowaniem: Piotr Bogusławski Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach</p>	<p><i>Udostępnianie, kopiowanie jest dozwolone wyłącznie w formie dosłownej, ze wskazaniem źródła informacji, czyli PSSE w Żarach.</i></p>	<p>Nadzór techniczny nad opracowaniem: Beata Kiewra</p>
---	--	--

WSTĘP

Powiat Żarski jest jednym z największych powiatów na terenie województwa lubuskiego, położonym w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego przy granicy polsko-niemieckiej na Nysie Łużyckiej. Na wschodzie graniczy z powiatem żagańskim, na południu ze zgorzeleckim, na północy z powiatem krośnieńskim i zielonogórskim, na zachodzie graniczy z Krajem Związkowym Brandenburgii i z Krajem Związkowym Saksonii.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach obejmuje nadzorem teren o powierzchni 139278 ha (1393 km²), w tym:

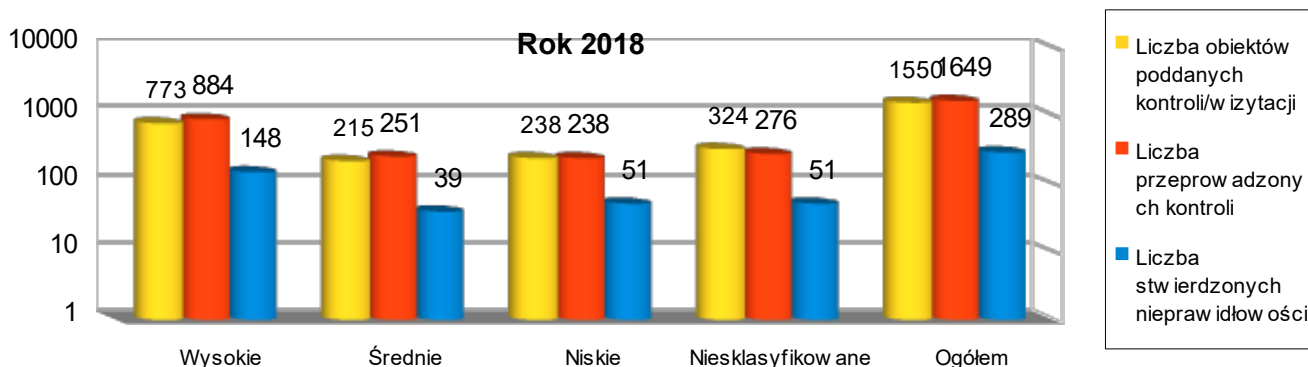
Dane statystyczne wg GUS - Stan na 30 czerwca 2018 roku

	Powierzchnia	Ludność ogółem	Ludność na 1km ²
Miasto			
Łęknica	16 km ²	2489	155
Żary	33 km ²	37789	1145
Gminy wiejskie			
Brody	241 km ²	3399	13
Lipinki Łużyckie	89 km ²	3370	37
Przewóz	178 km ²	3188	17
Trzebiel	166 km ²	5705	34
Tuplice	66 km ²	3080	46
Żary	294 km ²	12359	42
Gminy miejsko-wiejskie			
Jasień	127 km ²	7068	55
<i>miasto</i>	5 km ²	4339	867
<i>gmina</i>	122 km ²	2729	22
Lubsko	183 km ²	18694	102
<i>miasto</i>	13 km ²	14130	1086
<i>gmina</i>	170 km ²	4564	26
Powiat żarski	1393 km²	97141: 47163 kobiet, 49978 mężczyzn	

Działalność kontrolno-represyjna prowadzona w roku 2018 (na podstawie sprawozdania rocznego MZ-45)

Ilość obiektów pod nadzorem	Przeprowadzone kontrole i wizytacje	Wydane decyzje merytoryczne	Wydane decyzje płatnicze	Wydane postanowienia	Wydane tytuły wykonawcze	Nałożone mandaty	Kwota nałożonych mandatów	Wnioski o ukaranie	Liczba pobranych próbek
1443	1923	344	551	84	3	144	35950	5	361

Od 2015 roku obowiązuje podział kontrolowanych obiektów na cztery kategorie ryzyka: wysokiego, średniego, niskiego oraz niesklasyfikowanego (dotyczy obiektów, w których działalność oświatową prowadzi sekcja Promocji Zdrowia oraz obiektów kontrolowanych przez sekcję Nadzoru Zapobiegawczego). W związku z tym liczba kontroli, przeprowadzonych w 2018 roku, była uzależniona od stopnia kategorii obiektu.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Sprawowanie nadzoru epidemiologicznego jest podstawowym zadaniem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest poprzez wdrażanie i kontrolowanie systemów zapobiegania i zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych oraz pasożytniczych, w tym prowadzenie nadzoru nad wykonywaniem szczepień ochronnych, które są skuteczną formę zapobiegania chorobom zakaźnym.

Analizie poddano zgłoszone do PSSE w Żarach wybrane choroby zakaźne, które w 2018 roku podlegały rejestracji. Dokonana na tej podstawie ocena wskazuje na dobrą sytuację epidemiologiczną powiatu żarskiego. Od lat na terenie powiatu nie są rejestrowane zachorowania na odrę, tężec, błonicę, brucellozę, poliomyelitis. **Zarejestrowano natomiast wzrost zachorowalności wśród takich jednostek chorobowych jak gruźlica.** Powiatowe wskaźniki zachorowalności innych rejestrowanych chorób zakaźnych kształtują się na poziomie porównywalnym z rokiem ubiegłym bądź mają tendencję spadkową.

Porównanie wielkości zachorowań na choroby zakaźne oraz zapadalność /na 100 000 mieszkańców/ w latach 2012-2018

Lp.	Jednostki chorobowe	2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.		2016 r.		2017 r.		2018 r.	
		Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik
1.	Salmonellozy-zatrucia pokarmowe	6	6,01	7	7,02	10	10,12	8	8,09	4	4,08	4	4,08	6	6,13
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe - ogółem	1	1	2	2	2	2,02	1	1,01	2	2,04	6	6,13	0	0
3.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe	82	82,2	118	118,28	44	44,51	85	85,99	14	14,29	58	59,22	74	75,55
5.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	187	187,45	177	177,42	181	183,1	141	142,64	100	102,1	101	103,12	166	169,49
6.	Biegunki dzieci do lat 2	73	73,17	65	65,16	67	67,78	59	59,68	46	46,97	37	37,78	31	31,65
7.	Krzusiec	0	0	0	0	0	0	2	2,02	3	3,06	1	1,02	1	1,02
8.	Płonica	15	15,04	76	76,18	44	44,51	32	32,37	24	24,5	26	26,55	11	11,23
9.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,02	0	0	1	1,02
10.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1,02	0	0
11.	Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Choroba meningokokowa	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1,02	1	1,02	0	0
14.	Borelioza	44	44,1	82	82,2	71	71,82	65	65,75	90	91,89	114	116,4	92	93,93
15.	Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę - podjęte szczepienia p/wściekliznie	13	13,03	15	15,04	16	16,19	13	13,15	11	11,23	15	15,32	11	11,23
16.	Ospa wietrzna	404	404,96	669	670,6	916	926,63	305	308,54	402	410,45	624	637,11	231	235,85
17.	Różyczka	3	3,01	139	139,33	17	17,2	5	5,06	2	2,04	0	0	0	0
18.	WZW typu A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,02	0	0
19.	WZW typu B	3	3,01	7	7,02	7	7,08	8	8,09	20	20,42	17	17,36	14	14,29
20.	WZW typu C	12	12,03	18	18,04	16	16,19	15	15,17	17	17,36	16	16,34	17	17,36
21.	Świnka	12	12,03	8	8,02	7	7,08	4	4,05	10	10,21	4	4,08	3	3,06
22.	Odra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

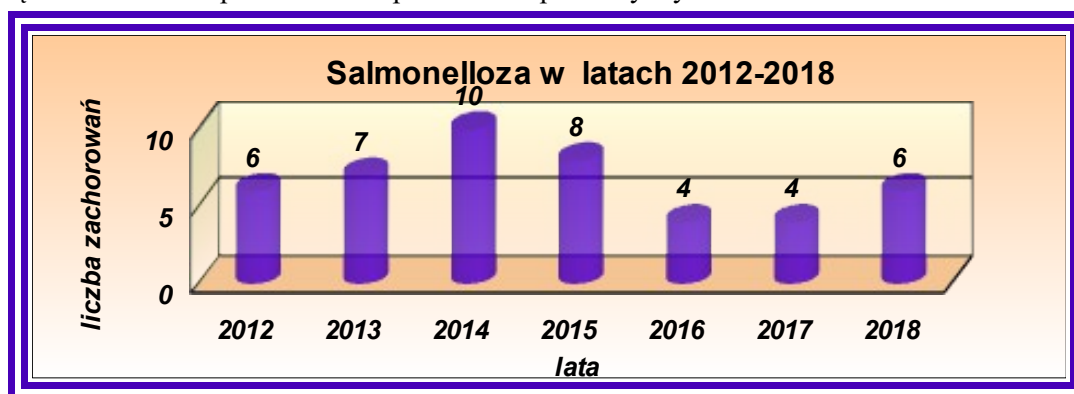
Lp.	Jednostki chorobowe	2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.		2016 r.		2017 r.		2018 r.	
		Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik	Liczba zach	wskaźnik
23.	Róża	19	19,05	11	11,03	8	8,09	10	10,12	14	14,29	15	15,32	8	8,17
24.	Choroba wywołana przez Haemophilus influenzae	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25.	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae	1	1	0	0	1	1,01	0	0	0	0	1	1,02	0	0
26.	HIV	6	6,01	5	5,01	4	4,05	1	1,01	7	7,15	0	0	2	2,04
27.	AIDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28.	Grypa i zachorowania grypopodobne	290	290,69	3058	3065,3	5457	5520,32	17249	17449,14	33783	34492,86	34762	35492,43	33509	34213,11

CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

Salmonellozy

W roku 2018 na terenie powiatu zarejestrowano 6 przypadków zakażenia przewodu pokarmowego wywołanych pałeczkami Salmonella. Pięć osób spośród zarejestrowanych chorych wymagało hospitalizacji. Teren miejski zamieszkiwało 5 osób, 1 zachorowanie dotyczyło osoby z terenu wiejskiego. W podziale na płeć, zachorowania dotyczyły 4 przypadków płci męskiej, w 2 następnych płci żeńskiej. Czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za zakażenia przewodu pokarmowego była pałeczka *Salmonella Enteritidis*.

W rejestrze nosicieli zarejestrowanych zostało 10 osób. Spośród zarejestrowanych nosicieli 8 osób to nosiciele po przechorowaniu, 1 osoba to osoba wykonująca badania do książeczki zdrowia i 1 osoba ze styczności z chorym. W ramach postępowania przeciwepidemicznego przebadano osoby z najbliższego otoczenia chorych. Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia poniższy wykres.

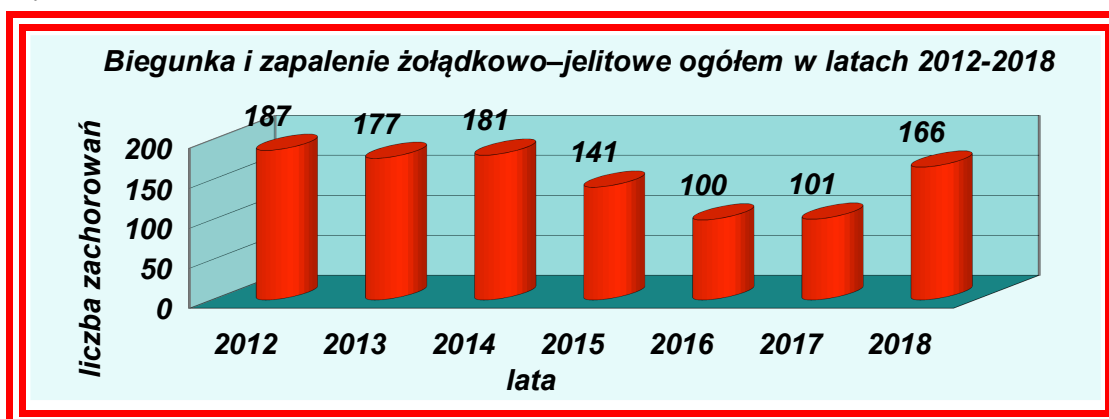

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W roku 2018 nie odnotowano zakażeń przewodu pokarmowego o innej etiologii bakteryjnej.

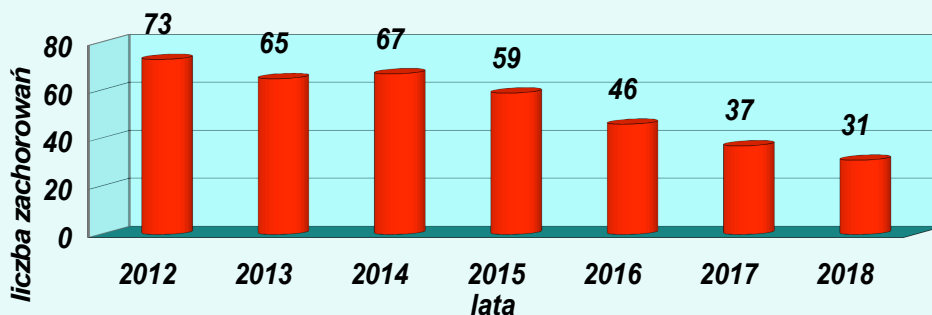
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

W 2018 roku zarejestrowano 166 przypadków zachorowań na biegunkę, w tym 31 zachorowań dotyczyło dzieci do lat 2. W podziale „miasto-wieś” 56,6% ogółu zachorowań przypada na mieszkańców miast, a 43,4% na mieszkańców wsi naszego powiatu. Przy podziale na płeć przewagę stanowią zachorowania wśród płci męskiej – 51,8%. W ogólnej grupie chorych leczenia szpitalnego wymagało 3,6% pacjentów, pozostali leczeni byli ambulatoryjnie. Wyodrębniając zachorowania na biegunkę u dzieci do lat 2, leczenia szpitalnego wymagało 9,67% chorych dzieci.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŹNYCH

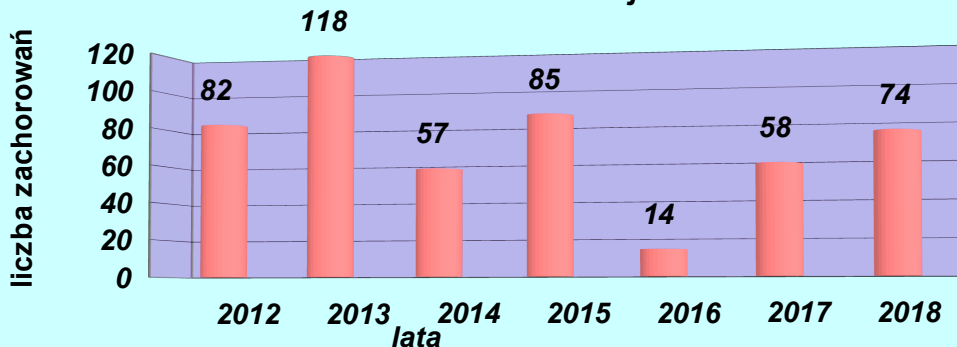
Biegunka i zapalenie żołądkowo–jelitowe u dzieci do lat 2, w latach 2012-2018

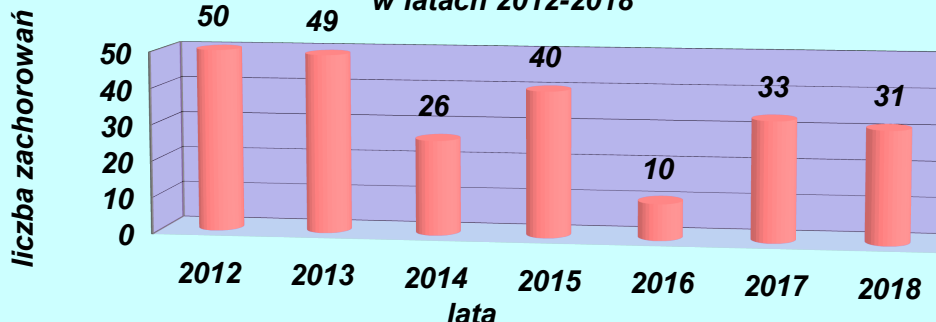
Wirusowe zakażenia jelitowe

Ogółem w roku 2018 zarejestrowano 74 zachorowania. Zachorowania dzieci do lat 2 stanowiły 41,9% wszystkich zachorowań. W 86,4% wszystkich zachorowań czynnikiem chorobotwórczym był **Rotawirus**, w pozostałych przypadkach czynnikiem chorobotwórczym były Adenowirusy oraz inne nieokreślone wirusy. Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawiają poniższe wykresy.

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe w latach 2012-2018

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe u dzieci do 2 lat w latach 2012-2018

REALIZACJA PROGRAMU ERADYKACJI ZACHOROWAŃ NA POLIOMYELITIS

W 2018 roku nie wpłynęło zgłoszenie ostrego porażenia wiotkiego z terenu powiatu.

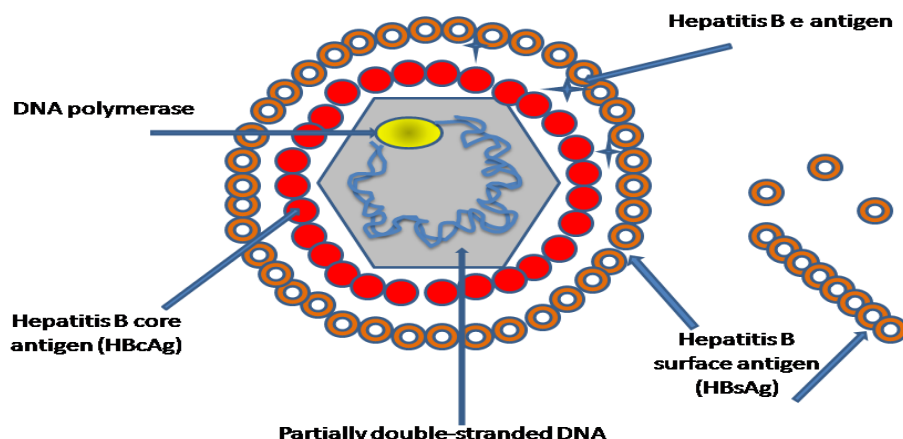
ZACHOROWANIA I ZAKAŻENIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ NARUSZENIA CIĄGŁOŚCI TKANEK

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B

W 2018 roku nie odnotowano zachorowań na ostre WZW typu B. Zarejestrowano natomiast przypadki zachorowań o charakterze przewlekłym i bliżej nieokreślonym - 14 osób. Zachorowania dotyczyły 5 kobiet i 9 mężczyzn. Spośród ogółu chorych 6 pochodziło z terenu wiejskiego, a 8 z terenu miejskiego. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że 10 osób nie było szczepionych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B przed zachorowaniem. Cztery osoby przyjęły pełny cykl

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŹNYCH

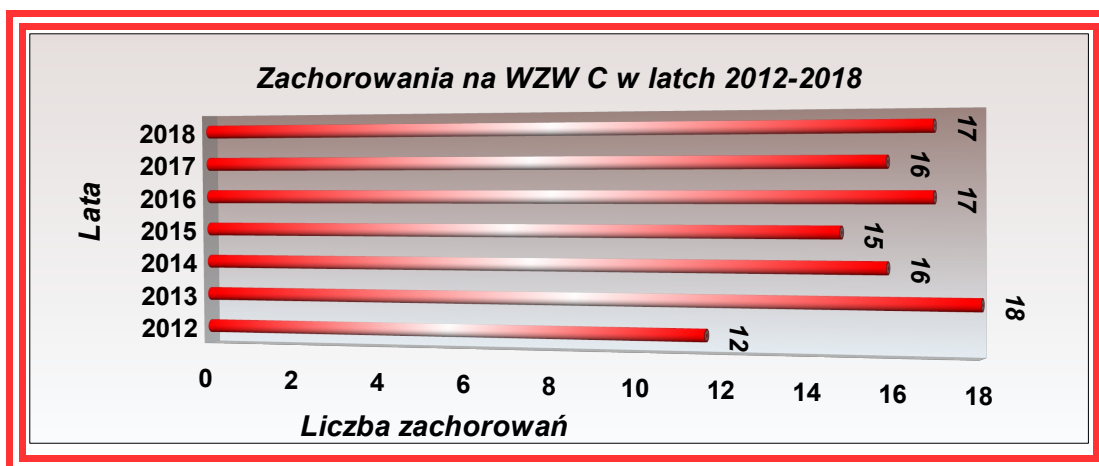
szczepień w latach wcześniejszych, jednak nie zostały one poddane badaniu w kierunku HbsAg przed zaszczepieniem. W ramach sprawowanego nadzoru epidemiologicznego osoby ze styczności z osobami zakażonymi wirusem zapalenia wątroby typu B skierowano do nadzoru lekarskiego.

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C

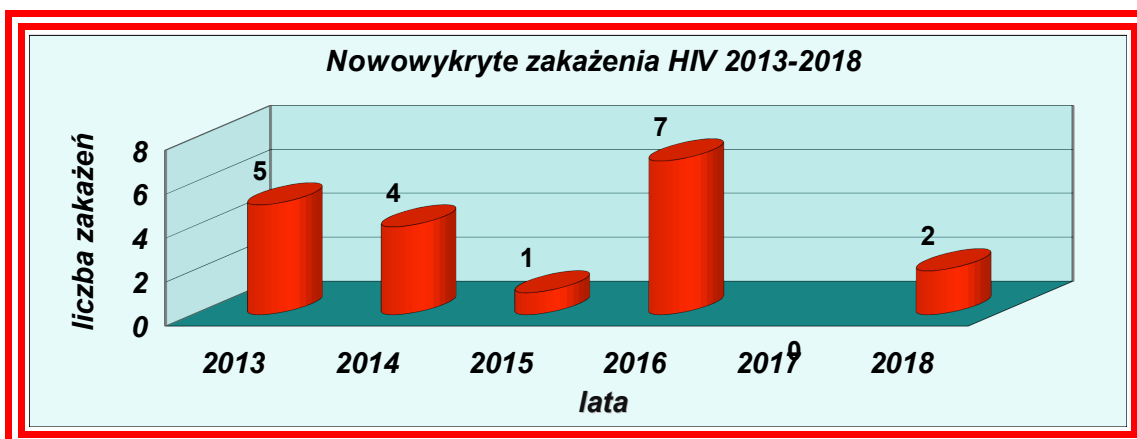

Zarejestrowano 17 zachorowań na WZW typ C. Spośród ogółu chorych 5 osób to kobiety, natomiast 12 osób to mężczyźni. Spośród zarejestrowanych teren miejski zamieszkiwało 15 osób, teren wiejski 2 osoby. Osoby ze styczności z chorymi skierowano do nadzoru lekarskiego.

Nowowykryte zakażenia HIV, AIDS

W roku 2018 zarejestrowano dwa nowowykryte zakażenia HIV. Zakażenia dotyczyły dwóch mężczyzn. Nie zanotowano zachorowań na AIDS.

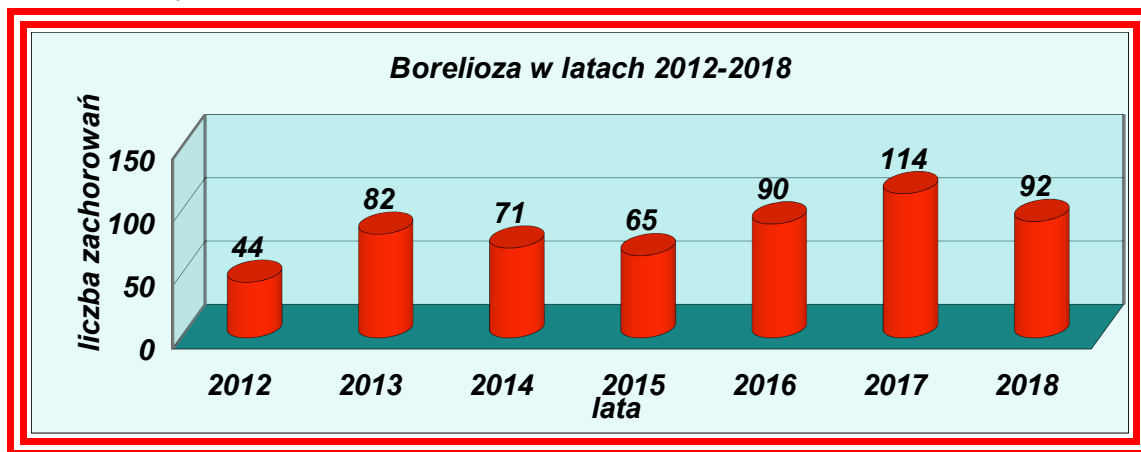
SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

CHOROBY ODZWIERZĘCE

Borelioza

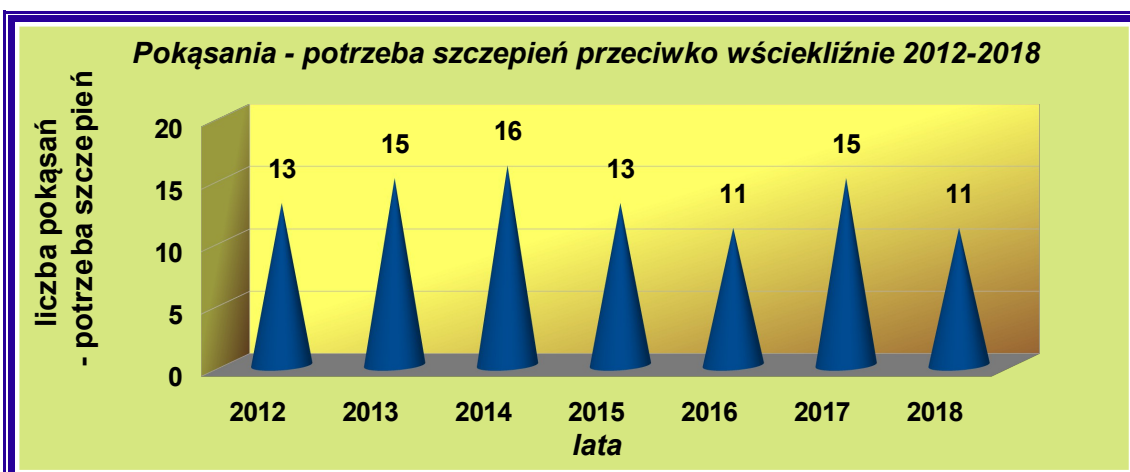
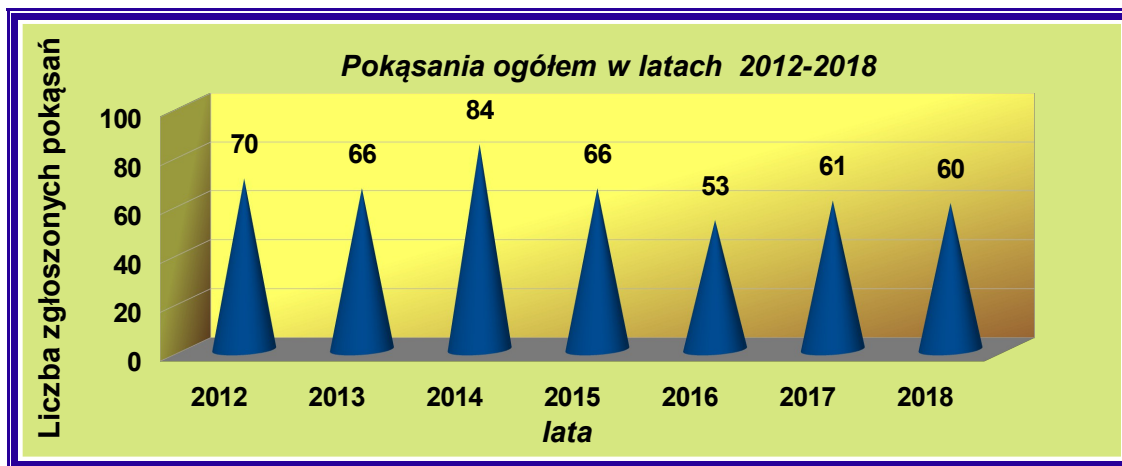
W roku 2018 wskaźnik zachorowalności na boreliozę, na terenie powiatu żarskiego jest nieco niższy niż w roku ubiegłym i wynosi 93,93. Zarejestrowano 92 zachorowania. Spośród ogółu zarejestrowanych 56,5% stanowi populacja płci żeńskiej, natomiast 43,5% stanowią mężczyźni. Chorzy zamieszkujący tereny miejskie stanowią 53,2%, a teren wiejski stanowi 46,8% z ogółu zarejestrowanych. Dynamikę zachorowań na przestrzeni lat przedstawia wykres.

Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę

W roku 2018 zarejestrowano 60 pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. Spośród ogółu pokąsanych przez zwierzęta 11 osób zakwalifikowano do szczepień przeciwko wściekliznie.

W ramach nadzoru nad osobami narażonymi na zakażenie wirusem wścieklizny pracownicy pionu epidemiologii prowadzą współpracę z Poradnią Profilaktyki Wścieklizny w Zielonej Górze, Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Lubsku, Powiatową Komendą Policji oraz Strażą Miejską w Żarach. Dynamikę pokąsań oraz potrzebę szczepień przeciwko wściekliznie na terenie powiatu żarskiego przedstawiają wykresy.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHORÓB ZAKAŻNYCH

- ZAKAŻENIA ZAKŁADOWE

- W omawianym okresie nie zgłaszano zakażeń zakładowych ani ogniska zakażenia zakładowego.

NEUROINFEKCJE

Choroba wywołana przez *Streptococcus pyogenes*

Zarejestrowano 8 przypadków zachorowań pod postacią róży. Rozpoznanie zachorowań stawiane były głównie na podstawie objawów klinicznych, w jednym przypadku rozpoznanie poparto laboratoryjnie. Zachorowania w 62,5% dotyczyły kobiet, a w 37,5% mężczyzn.

CHOROBY, PRZECIWKO KTÓRYM PROWADZONE SĄ SZCZEPIENIA OCHRONNE

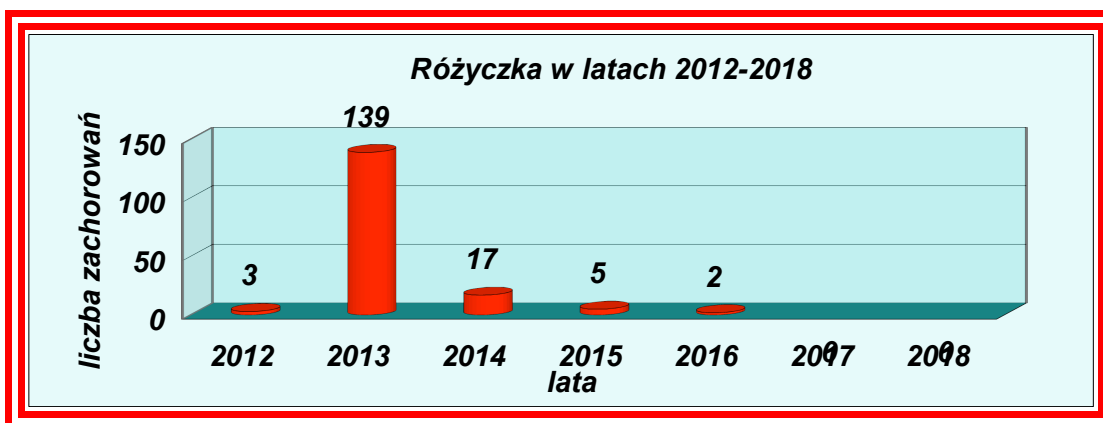
Wśród chorób objętych obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w 2018 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, odrę oraz poliomyelitis.

Odra

W związku z pogarszającą się sytuacją epidemiologiczną w Polsce w zakresie zapadalności na odrę od 1 listopada 2018 roku wprowadzony został obowiązek codziennego raportowania przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na ww. jednostkę chorobową. W 2018 roku na terenie powiatu żarskiego nie zarejestrowano zachorowań ani podejrzeń zachorowania na odrę.

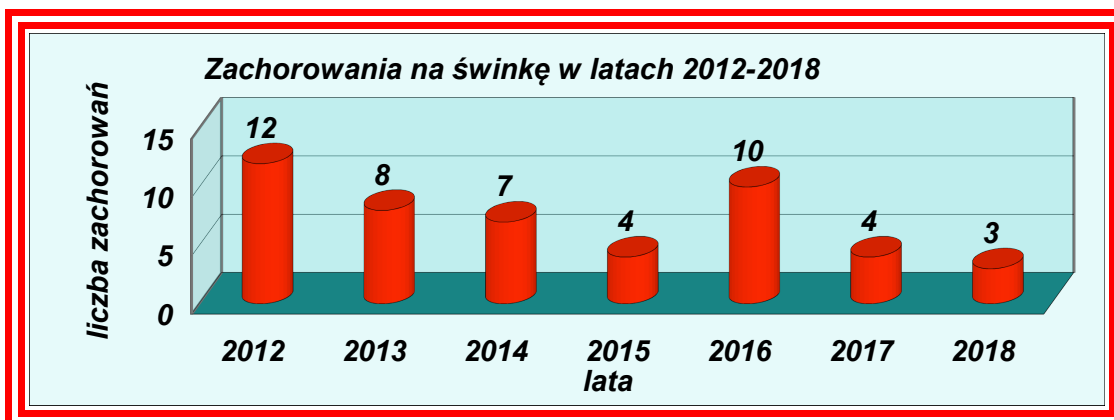
Różyczka

Na terenie powiatu żarskiego nie zarejestrowano przypadków zachorowania na różyczkę w 2018 roku. Dynamikę zachorowań na różyczkę na przestrzeni lat przedstawia wykres.

Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)

W roku 2018 odnotowano 3 przypadki zachorowań. Zachorowania w 3 przypadkach dotyczyły dziewczynek z terenu miejskiego. Jedno dziecko było zaszczepione dwiema dawkami szczepionki przeciwko nagminnemu zapaleniu przyusznic, dwoje dzieci nie było zaszczepionych przed zachorowaniem. Dynamikę zachorowań na świnkę na przestrzeni lat przedstawia wykres.

POZOSTAŁE CHOROBY ZAKAŻNE

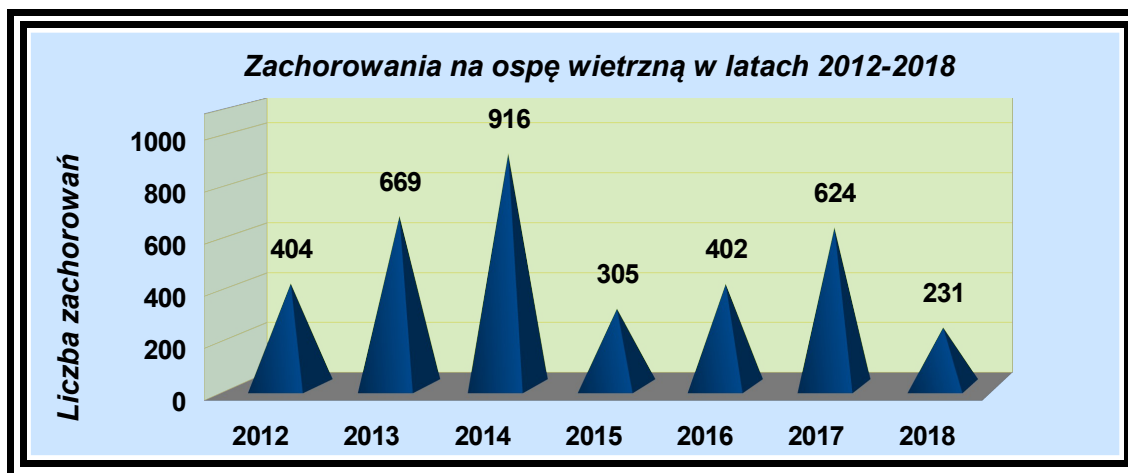
Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest chorobą zakaźną wieku dziecięcego wywoływaną przez wirus *Varicella-zoster*. Cechą charakterystyczną tego wirusa jest bardzo wysoka zakaźność sięgająca 90-95%.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHORÓB ZAKAŹNYCH

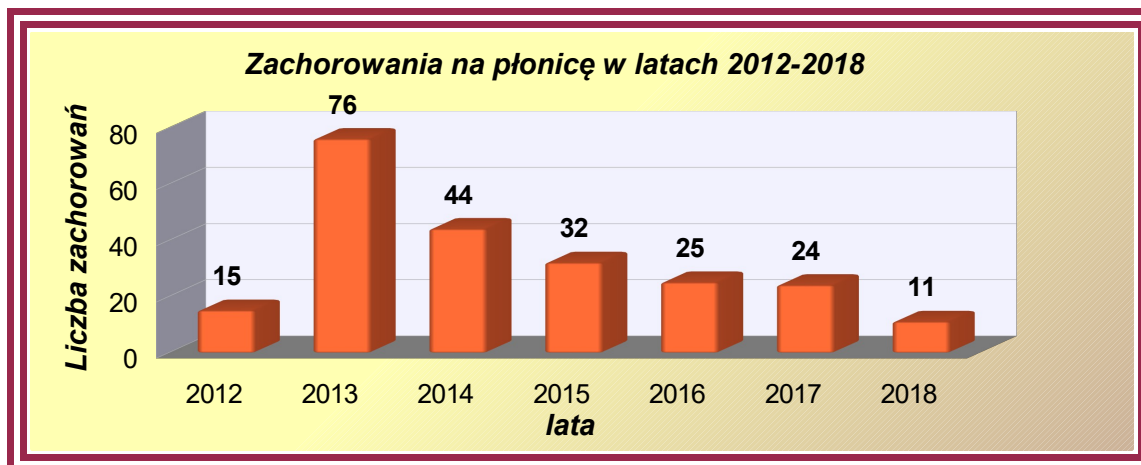
Najczęstszym źródłem zakażenia jest bezpośredni kontakt z chorym. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową, a także pośrednio przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielinami z dróg oddechowych chorej osoby bądź zawartością pęcherzyków. Okres wylegania ospy wietrznej wynosi średnio 14-16 dni. Choroba może rozwinąć się już po 10 dniach, a maksymalnie do 21 dni po kontakcie z zakaźnie chorym. Okres zakaźności trwa 1-2 dni przed i do 6 dni po pojawieniu się wysypki, praktycznie do przyschnięcia wszystkich pęcherzyków. Ze względu na łatwość przenoszenia się wirusa ospy wietrznej istnieją trudności w zwalczaniu epidemii zakładowych. Zachorowanie pozostawia z reguły trwałą odporność, powtórne zachorowania są rzadkie. Ważnym elementem w walce z występowaniem tak licznych zachorowań są m.in. dostępne szczepienia przeciwko ospie wietrznej.

W roku 2018 zanotowano spadek liczby zachorowań w stosunku do lat poprzednich. Ogółem zgłoszono 231 przypadków zachorowań na podległym terenie. Spośród zarejestrowanych zachorowań 102 osoby to mężczyźni, a pozostałe 129 osób to kobiety. W roku sprawozdawczym zachorowania dotyczyły osób z następujących grup wiekowych: „0”- 8 osób, „01-04”- 72 osoby, „05-09”- 113 osób, „10-14”- 12 osób, „15-19”- 6 osób, „20-24”- 7 osób, „25-29”- 3 osoby, „30+”- 10 osób. Spośród ogółu chorych 226 osób nie było szczepionych przeciwko ospie wietrznej, jedno dziecko zostało zaszczepione jedną dawką szczepionki przed zachorowaniem, natomiast w pozostałych 4 przypadkach brak danych na temat szczepień.

Płonica

W omawianym okresie odnotowano 11 przypadków zachorowań. Chorowały dzieci w przedziale wiekowym od 2 do 9 lat. Spośród ogółu zachorowania w 36,3% zachorowania dotyczyły populacji żeńskiej, a 63,7% populacji męskiej. Teren miejski zamieszkuje 63,6% zarejestrowanych chorych, natomiast teren wiejski 36,4%.

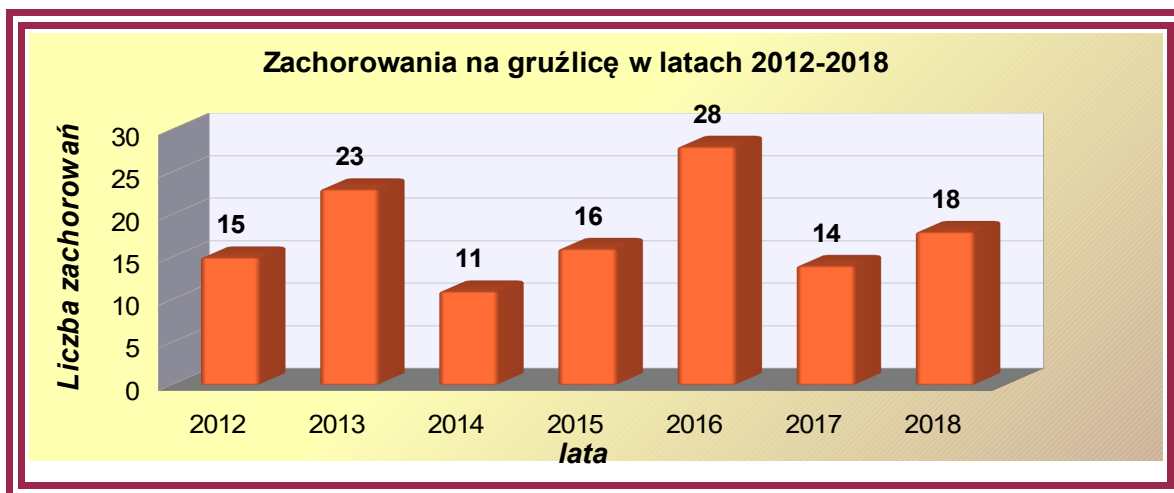

Gruźlica

W 2018 roku do PSSE w Żarach zgłoszono 16 nowych przypadków zachorowań na gruźlicę oraz 2 przypadki wznowy zachorowania. Spośród ogółu zgłoszonych zachorowań 55,5% przypadków zachorowań dotyczyło mężczyzn, a 44,5% kobiet. Obszar miejski zamieszkiwało 72,2% chorych osób.

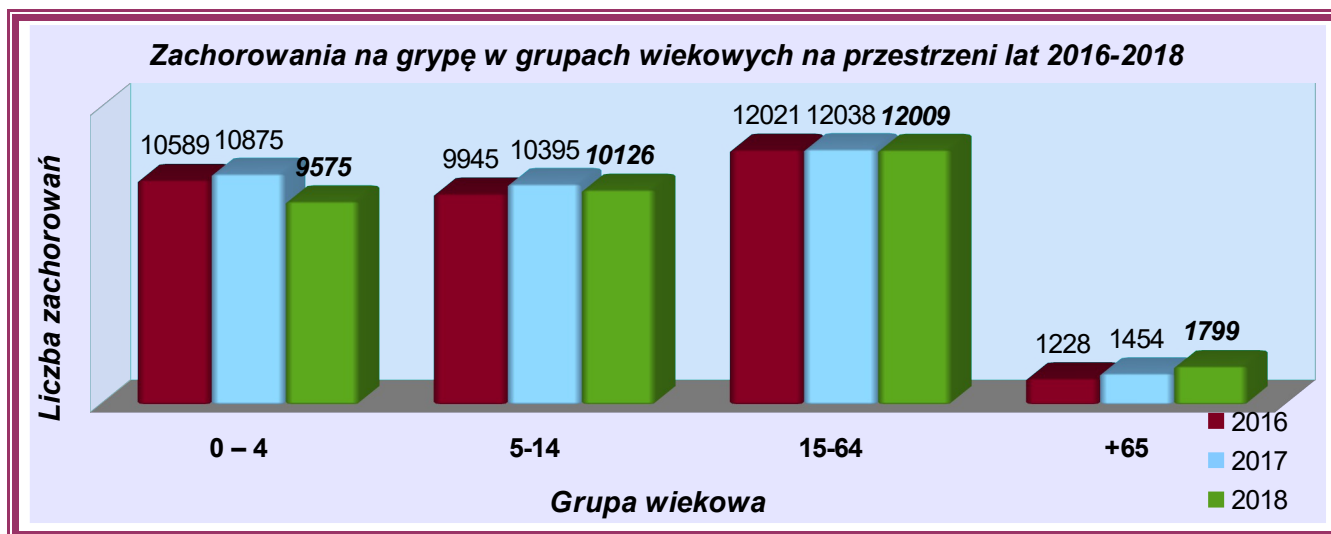
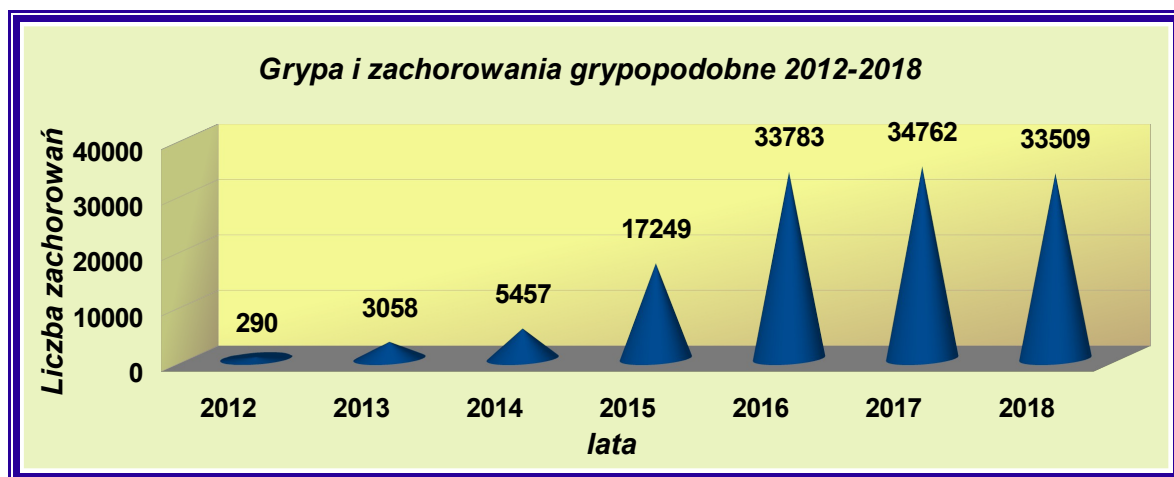
Osoby chore znajdują się pod nadzorem specjalistycznym. Osoby ze styczności z chorymi zostały objęte nadzorem epidemiologicznym. Każda osoba ze styczności została poinformowana o konieczności zgłoszenia się do lekarza, natomiast do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej każdej z ww. osób wystosowano pismo z informacją o konieczności objęcia nadzorem lekarskim, wykonaniu badań, a w razie konieczności skierowaniu do poradni specjalistycznej celem wykonania dodatkowych badań i wdrożenia ewentualnej chemioprophylaktyki.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Grypa i zachorowania grypopodobne

W 2018 roku do PSSE w Żarach zgłoszono 33509 zachorowania na grypę i zachorowania grypopodobne z czego: 9575 zachorowań dotyczyło osób w przedziale 0-4 lata, 10126 zachorowania dotyczyły osób w przedziale wiekowym 5-14 lat, 12009 zachorowania w przedziale wiekowym 15-64 lata oraz 1799 zachorowań w grupie wiekowej powyżej 65 r.ż. Z ogółu zachorowań 12 osób skierowano do szpitala celem kontynuacji leczenia. Zachorowania rozpoznane były na podstawie objawów klinicznych.

ZGONY

W 2018 roku na terenie powiatu żarskiego nie zarejestrowano zgonów z powodu choroby zakaźnej podlegającej ustawowemu zgłaszaniu do Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHORÓB ZAKAŻNYCH

SZCZEPIENIA OCHRONNE

Wiele chorób zakaźnych eliminowanych jest przez obowiązkowe szczepienia ochronne ujęte w Programie Szczepień Ochronnych. W roku 2018 przeprowadzono 40 kontroli w placówkach wykonujących szczepienia ochronne. Stan sanitarny punktów szczepień nie budzi zastrzeżeń i jest zgodny z wymaganiami jakie określa rozporządzenie.

Liczba osób uchylających się od szczepień utrzymuje się na porównywalnym poziomie z rokiem ubiegłym, poziom zaszczepienia w powiecie żarskim w 2018 roku utrzymuje się na dobrym poziomie.

W 2018 roku, w ramach ogólnopolskiego programu „Wiosna bez pneumokoków” w punktach szczepień na terenie powiatu żarskiego zaszczepiono 218 dzieci do 5 roku życia dwiema dawkami szczepionki Synflorix. Władze Powiatu Żarskiego kontynuowały szczepienia w ramach programu szczepień dziewczynek z pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych przeciwko ludzkiemu wirusowi brodawczaka. W roku 2018 zaszczepionych zostało 200 dziewczynek.

WNIOSKI

1. Wskaźnik pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę jest na porównywalnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego. Niedopilnowane zwierzęta nadal dostarczają wielu cierpień oraz konieczności podejmowania decyzji o szczepieniach przeciwko wściekliznie u ludzi pokąsanych.
2. Borelioza z Lyme jest wielonarządową chorobą przenoszoną przez kleszcze *Ixodes*, której obraz kliniczny wiąże się z zajęciem skóry, stawów, układu nerwowego i sercowego. Na terenie powiatu żarskiego rejestrowane są głównie zachorowania rozpoznawane na podstawie rumienia wędrującego lub dolegliwości ze strony układu szkieletowo-mięśniowego z potwierdzeniem w testach serologicznych. Od lat obserwujemy wzrost wskaźnika zachorowalności na boreliozę na terenie powiatu, natomiast w roku 2018 zaobserwowano niewielki spadek zachorowań w stosunku do roku ubiegłego.
3. Mimo wzmożonego nadzoru nad procesem dekontaminacji, wprowadzenia procedur i standardów postępowania w podmiotach leczniczych, podmioty te nadal wskazywane są jako najczęstsze źródło zakażeń szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek.
4. Istotną rolę w transmisji zakażeń hepatotropowych stanowią również zabiegi i usługi świadczone w zakładach kosmetycznych i fryzjerskich. W celu poprawy sytuacji potrzebne są rozwiązania systemowe oraz skrupulatna edukacja.
5. W 2018 roku zauważalny był duży spadek zachorowań na ospę wietrzną na przestrzeni ostatnich 3 lat. Nadal największa zachorowalność obserwowana jest u dzieci w grupach wiekowych „01-04 lat” oraz „05-09 lat”, czyli u dzieci z tzw. grup podwyższonego ryzyka zachorowania, przebywających w dużych skupiskach jak: żłobki, przedszkola, szkoły.
6. W 2018 roku zaobserwowano niewielki spadek wskaźnika zachorowalności na grypę i zachorowania grypopodobne. Ciągłe jednak wysoki wskaźnik zachorowalności uzasadnia stosowanie szczepień ochronnych przeciwko grypie sezonowej. Dzięki szczepieniom możemy zmniejszyć liczbę zachorowań wśród ludności, jak również uniknąć ciężkich i groźnych dla życia powikłań pogrypowych.
7. Niski odsetek zaszczepionych osób w zakresie szczepień zalecanych wynika z wysokiego kosztu tych szczepionek, a także pośrednio, z dobrej sytuacji epidemiologicznej w powiecie żarskim.
8. Program Obowiązkowych Szczepień Ochronnych realizowany jest na dobrym poziomie. Prowadzone są działania edukacyjno-prewencyjne w stosunku do osób uchylających się od szczepień obowiązkowych.
9. Program Obowiązkowych Szczepień Ochronnych kształtuje sytuację epidemiologiczną na terenie powiatu żarskiego w zakresie zachorowań na poliomyelitis. Do powyższego wniosku upoważnia nas ponad 10 letnia obserwacja przekazywanych danych z oddziału dziecięcego funkcjonującego na terenie powiatu.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

Według prowadzonej ewidencji podmiotów wykonujących działalność leczniczą, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach nadzoruje następujące grupy obiektów:

<i>Lp.</i>	<i>Rodzaj obiektu</i>	<i>Ilość nadzorowanych obiektów</i>	<i>Ilość przeprowadzonych kontroli w obiektach</i>
1.	Hospicjum	1	1
2.	Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria	49	68
3.	Medyczne laboratoria diagnostyczne, w tym punkty pobrań materiału do badań	9	3
4.	Zakłady rehabilitacji leczniczej	5	3
5.	Inne podmioty	8	5
6.	Indywidualne praktyki lekarskie	31	30
7.	w tym indywidualne praktyki lekarzy dentyistów	26	26
8.	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie	62	42
9.	w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentyistów	17	16
10.	Grupowe praktyki lekarskie	4	5
11.	w tym grupowe praktyki lekarzy dentyistów	3	3
12.	Indywidualne praktyki pielęgniarek i położnych	37	13

Prowadzony nadzór sanitarny obejmuje ocenę stanu sanitarno-higienicznego, ocenę stanu technicznego podmiotów prowadzących działalność leczniczą, ocenę wykonawstwa szczepień ochronnych oraz ich dokumentowania, ocenę gospodarowania preparatami szczepionkowymi, ocenę prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji, ocenę postępowania z odpadami medycznymi, z czystą i brudną bielizną oraz ocenę wdrażania procedur, ocenę realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

STAN TECHNICZNY

Na etapie uzgodnień projektowych oraz podczas przeprowadzanych kontroli zwracano uwagę na zapewnienie wymogów sanitarno-higienicznych, rozwiązań technicznych, zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp do obiektu i pomieszczeń, prawidłowość prowadzenia procesów dekontaminacji oraz odpowiednią gospodarkę odpadami medycznymi. Na podmioty wykonujące działalność leczniczą, w których stwierdzono uchybienia wydane zostały decyzje nakazujące ich usunięcie oraz zalecenia pokontrolne. Większość skontrolowanych obiektów posiada właściwy stan techniczny, nie budzący zastrzeżeń.

STAN SANITARNO-HIGIENICZNY

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono uchybień w zachowaniu czystości bieżącej. W placówkach, za wyjątkiem jednej, opracowane są procedury sprzątnięcia. Wydzielone są sprzęty porządkowe oraz środki czystościowe, które przechowywane są w wydzielonych pomieszczeniach bądź miejscach. Sprzęt porządkowy podzielony jest na strefy czystości, tzn. oddzielny sprzęt wykorzystywany jest do sprzątnięcia pomieszczeń zabiegowych i niezabiegowych. Środki dezynfekcyjne w placówkach dobierane są prawidłowo, stosowane zgodnie z ich przeznaczeniem oraz z zaleceniami producenta, a także przestrzegane są terminy ich ważności.

PROCESY DEKONTAMINACJI

W placówkach opracowane są procedury higienicznego oraz chirurgicznego mycia i dezynfekcji rąk w zależności od charakteru placówki. W gabinetach zabiegowych znajdują się umywalki przeznaczone do mycia rąk personelu, wyposażone w bieżącą ciepłą i zimną wodę, armaturę czerpalną, z możliwością uruchamiania jej bez kontaktu z dłonią, dozownik z mydłem w płynie oraz antyseptykiem do rąk. Pojemniki na antyseptyki są głównie wiszące, zarówno kontaktowe jak i bezkontaktowe tzw. łokciówki. Pojemniki uzupełniane są poprzez wymianę wkładu lub poprzez dolewanie środka. Pojemniki przed wymianą lub uzupełnieniem są myte i dezynfekowane. Przy umywalkach znajdują się podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku oraz kosze na zużyte ręczniki.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

W przypadku stosowania narzędzi wielokrotnego użytku zapewniane są odpowiednie ciągi technologiczne umożliwiające postępowy ruch narzędzi od materiałów brudnych do sterylnych. Dekontaminacja prowadzona jest w wydzielonych miejscach w gabinetach zabiegowych bądź lokalnych sterylizatorniach. Do dezynfekcji narzędzi wykorzystywane są pojemniki plastikowe z sitem, przykryciem, stabilne, oznakowane bądź myjki ultradźwiękowe. Ilość sporządzanych roztworów roboczych zapewnia całkowite zanurzenie dezynfekowanych narzędzi.

POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI

Odpady medyczne zakaźne zbierane są selektywnie w miejscu ich wytwarzania, do oznakowywanych worków i plastikowych pojemników jednorazowego użytku, opatrzonej informacją zawierającą: kod odpadów (18 01 03), nazwa wytwórcy, nr regon, nr księgi rejestrowej, datę i godzinę otwarcia (rozpoczęcia użytkowania), datę i godzinę zamknięcia. Opracowane są procedury oraz instrukcje. Transport odpadów zakaźnych do miejsca ich wstępnego magazynowania odbywa się przy użyciu dodatkowych zamkniętych pojemników lub z wykorzystaniem zamkniętych koszy, przeznaczonych do zbierania odpadów. Odpady przechowywane są w wydzielonych miejscach, w urządzeniach chłodniczych. Lodówki posiadają wnętrze wykonane z materiałów gładkich, łatwowymywalnych, odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Drzwi i uszczelki zabezpieczają je przed dostępem owadów, gryzoni i innych zwierząt. Urządzenia wyposażone są w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz. Odpady przechowywane są do miesiąca, w temperaturze poniżej 10°C. Temperatury są sprawdzane codziennie podczas umieszczania w niej odpadów, jednak nigdzie nie są odnotowywane.

Kontrolowane placówki, na odbiór odpadów niebezpiecznych, posiadają podpisane umowy z firmami upoważnionymi do transportu odpadów niebezpiecznych, co zostało udokumentowane podczas kontroli. W placówkach dostępne są KPO i DPU w formie papierowej i/lub elektronicznej. Odpady spalane są na terenie województwa lubuskiego, w spalarniach w Gorzowie Wlkp. lub w Sławie. Placówki składają coroczne sprawozdania do Marszałka Województwa z ilości wytworzonych odpadów. W omawianym okresie nie przekazywano żadnej informacji do WIOŚ.

Odpady nie wykazujące właściwości zakaźnych typu papierowe ręczniki, opakowania po igłach i strzykawkach usuwane są z gabinetów jako odpady komunalne.

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Na terenie działalności PSSE w Żarach nie ma podmiotów leczniczych zaopatrywanych w wodę z własnego ujęcia. Do wszystkich woda dostarczana jest przy pomocy wodociągów publicznych miejskich i wiejskich.

POSTĘPOWANIE Z BIELIZNĄ

W placówkach opracowane są procedury postępowania z bielizną. Czysta bielizna przechowywana była w wydzielonych szafkach. Brudna bielizna gromadzona była poza gabinetami w wydzielonych pojemnikach zaopatrzonych w worki foliowe. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralniach wodno-chemicznych, pralkach znajdujących się w zakładach bądź we własnym zakresie. W szerokim zakresie stosowana była bielizna jednorazowego użytku.

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

§ W omawianym okresie skontrolowano 67% podmiotów wykonujących działalność leczniczą, z nadzoru przebadano 18 % urządzeń sterylizacyjnych – wyniki były prawidłowe. Łącznie przeprowadzono 170 kontroli. Wydano 11 decyzji, w tym 6 płańciznych i 5 merytorycznych. W roku 2018 nie wydawano opinii sanitarnych o spełnieniu wymagań dla pomieszczeń i urządzeń podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Łącznie stwierdzono 11 nieprawidłowości oraz wydano 37 zaleceń pokontrolnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: niewłaściwie zorganizowanego ciągu technologicznego dekontaminacji narzędzi wielokrotnego użytku, braku zapewnienia łatwej dostępności zakładu rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych, niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych oraz technicznych pomieszczenia socjalnego i porządkowego, nieprawidłowego postępowanie z brudną bielizną, braku prowadzenia kontroli wewnętrznych zgodnie z obowiązującymi przepisami, braku opracowanych i wdrożonych procedur sprzątania pomieszczeń, postępowania z czystą i brudną bielizną, postępowania z odpadami medycznymi, braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników wykonujących prace, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby, a także braku natrysku przy rehabilitacji. Nadzorowane obiekty nie posiadają opracowanych programów dostosowawczych.

W jednym z kontrolowanych obiektów stwierdzono: czerwony zaciek materiału biologicznego na ścianie wirnika w wirówce wykorzystywanej do uzyskiwania osocza bogatopłytkowego z krwi pełnej, w praktyce nie ma opracowanej procedury dekontaminacji wirówek, ponadto usytuowanie aparatury do odwirowywania krwi jest niewłaściwe, w szafce pod zlewem znajdują się luźno rozrzucone zużyte narzędzia chirurgiczne, brak środka

STAN SANITARNY OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

do dezynfekcji podłogi w gabinecie zabiegowym. Kontrolowany nie posiadał orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych. Nieprawidłowa jest częstotliwość przeprowadzania kontroli wewnętrznej. W praktyce znajduje się procedura postępowania z odpadami, która nie jest dostosowana do nowego rozporządzenia, a ponadto postępowanie jest niezgodne z procedurą. Brak jest worka koloru czerwonego wraz z pojemnikiem lub stelażem do zbierania odpadów zakaźnych, nie stwierdzono przechowywania w gabinecie zużytych rękawiczek, gazików, probówek itp. W lodówce brak jest termometru do kontrolowania temperatury w jej wnętrzu. W sąsiedztwie lodówki brak jest środka antyseptycznego do rąk, brak pojemnika transportowego do przenoszenia odpadów z miejsca wytworzenia do miejsca wstępnego magazynowania. Na pojemniku z odpadami brak wszystkich wymaganych rozporządzeniem informacji.

Zalecenia dotyczyły przechowywania orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych lub ich kopii pracowników zatrudnionych w zakładzie, przeniesienia urządzeń elektrycznych poza strefę ochronną zlewu, umieszczenia wskaźników chemicznej kontroli skuteczności sterylizacji we wnętrzu każdego pakietu, doposażenia zakładu w środek do czyszczenia wirówek posiadający właściwości dezynfekcyjne, usunięcia zbędnego wyposażenia pomieszczenia hydroterapii, udrożnienia dojścia do umywalki, zapewnienia właściwych warunków do przechowywania sprzętu porządkowego, dających możliwość swobodnego schnięcia sprzętu poprzez jego rozwieszenie, oznakowania i przypisania sprzętu porządkowego do pomieszczeń, w których jest wykorzystywany, opisywania butelek z przelewanyymi środkami dezynfekcyjnymi aktualną nazwą stosowanego środka dezynfekcyjnego oraz jego datą ważności. Pouczono o tym, że resztki amalgamatu należy zbierać jako odpady o kodzie 18 01 10 do wydzielonego worka w kolorze żółtym oraz przekazywać do utylizacji zgodnie z wymaganiami prawnymi oraz o zasadności montowania moskitier w otwieranych oknach w gabinetach zabiegowych w okresie aktywności owadów.

PODSUMOWANIE

1. W 2018 roku kontroli poddano ponad połowę zarejestrowanych obiektów. Wydano jeden mandat karny w wysokości 600 zł. W przypadku 28 skontrolowanych placówek, stwierdzono nieprawidłowości, w wyniku czego wydane zostały decyzje oraz zalecenia. Sprawdzone wykonanie wszystkich nałożonych decyzji. Nakazy z nich wynikające zostały wykonane.
2. W dalszym ciągu prowadzona jest ścisła współpraca z organami Inspekcji Ochrony Środowiska. W omawianym okresie przekazano jedną informację dotyczącą niewłaściwego sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach nadzorem objął 811 obiektów żywnościowo-żywnieniowych (w 2017 roku 816 obiektów).

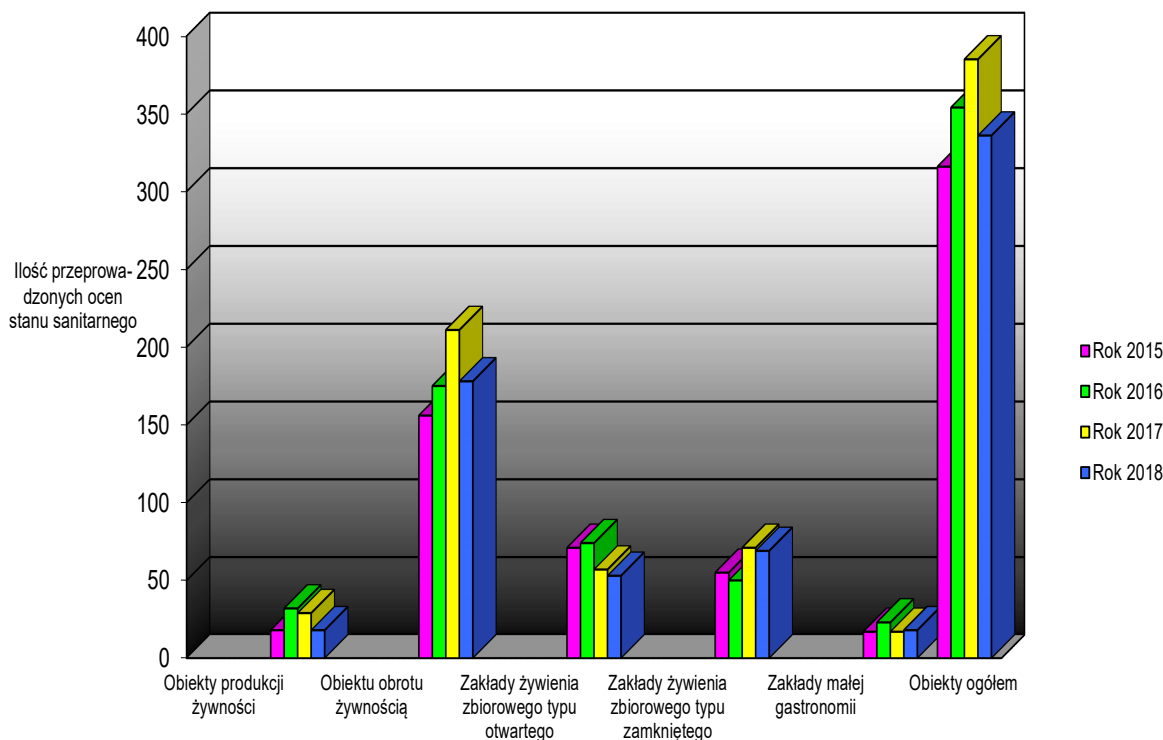
Obiekty objęte nadzorem w latach 2017-2018.

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów		Kierunek zmian
		rok 2017	rok 2018	
1.	Obiekty produkcji żywności	70	68	-2
2.	Obiektu obrotu żywnością	503	503	0
4.	Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	95	97	2
5.	Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	75	76	1
6.	Zakłady małej gastronomii	65	58	-7
7.	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	8	9	1
8.	Obiekty obrotu kosmetykami	2	0	-2
9.	Obiekty ogółem	818	811	-7

Z wymienionej liczby obiektów skontrolowano 50,68% (411) przeprowadzając w nich 675 kontrole sanitarnych. Sklasyfikowano (przeprowadzono kontrole sanitarne na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego) 41,43% obiektów (336), spośród których 6,55% uznano za niezgodne z wymaganiami.

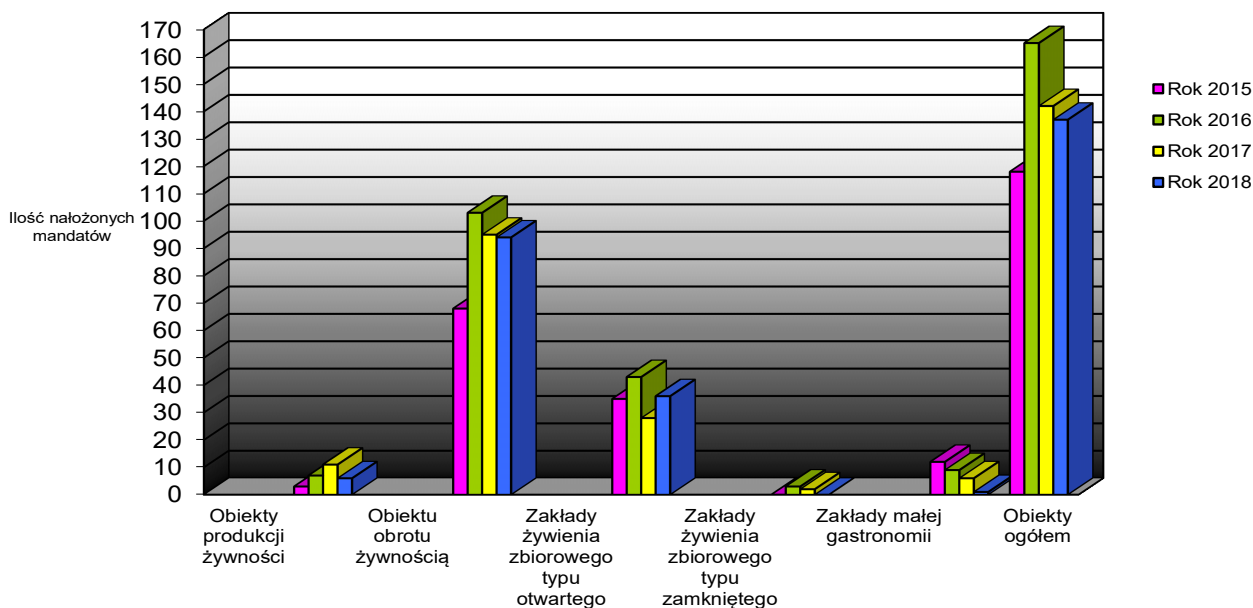
Podczas kontroli sanitarnych przeprowadzanych w obiektach żywnościowo-żywnieniowych szczególną uwagę zwracano na jakość zdrowotną produkowanej oraz wprowadzanej do obrotu żywności, warunki przechowywania żywności, szczególnie wymagającej przechowywania w warunkach chłodniczych, funkcjonowanie zasady traceability, prawidłowość przeprowadzania procesów technologicznych, higienę oraz stan zdrowia personelu.

Ilość przeprowadzonych ocen stanu sanitarnego w latach 2015-2018.

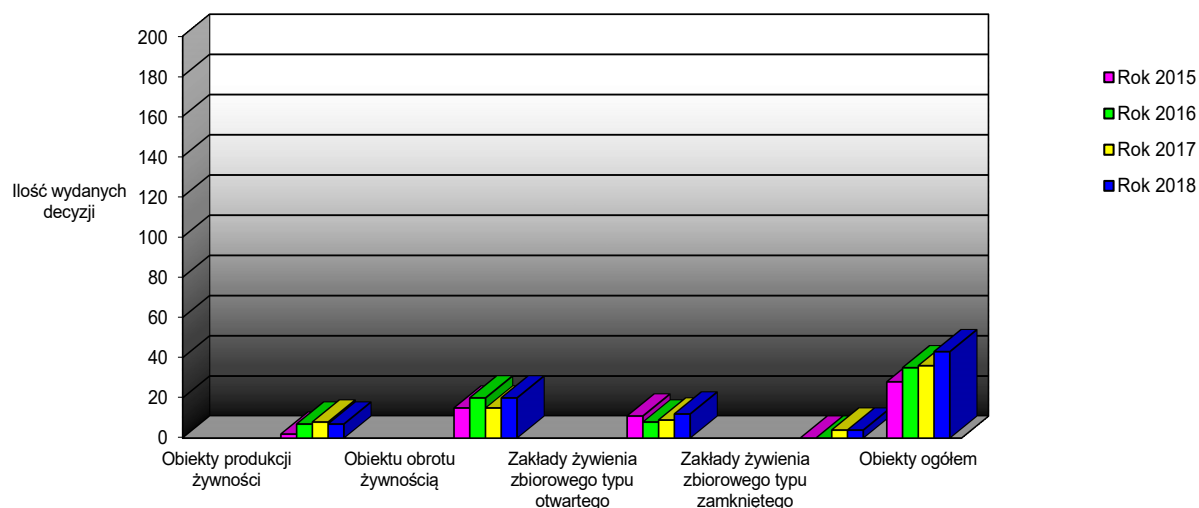

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnieniowych odzwierciedlony ilością nałożonych mandatów w latach 2015-2018.

Stan sanitarno-higieniczny obiektów żywnościowo-żywnieniowych odzwierciedlony ilością wydanych decyzji administracyjnych w latach 2015-2018.

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

Pod nadzorem znajdowało się 68 zakładów produkujących żywność: 1 wytwórnia lodów, 10 automatów do lodów, 12 piekarni, 4 ciastkarnie, 2 zakłady garmazeryjne, 4 wytwórnie wyrobów cukierniczych, 1 wytwórnia tłuszczów roślinnych, 1 wytwórnia suplementów diety, 33 inne wytwórnie żywności (gospodarstwa zajmujące się produkcją pierwotną, czyli uprawą roślin w celu pozyskania tzw. produktów pierwotnych: owoce, warzywa, zboża).

Skontrolowano 28 zakładów. Łącznie przeprowadzono 45 kontroli sanitarnych. W celu poprawy stanu sanitarnego wydano 7 decyzji administracyjnych. Nałożono 6 mandatów na łączną kwotę 1300 zł.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

Skontrolowano 220 obiektów spośród 503 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu żarskiego. Łącznie przeprowadzono 375 kontroli sanitarnych, w tym 17 interwencyjnych oraz 178 ocen stanu sanitarnego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego.

W celu poprawy stanu sanitarnego wydano 20 decyzji administracyjnych.

Za nieprzestrzeganie wymagań sanitarno-higienicznych nałożono 94 mandaty karne na łączną kwotę 22600 zł.

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

Za rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie obrotu żywnością bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz prowadzenie obrotu żywnością w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu skierowano 5 wniosków o wymierzenie kary pieniężnej do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. na podmioty winne zaniedbań nałożył kary pieniężne.

Za niedopełnienie nałożonego obowiązku zapewnienia należytego stanu sanitarnego, zwłaszcza w zakresie utrzymania czystości oraz używania przez pracowników wymaganego ubioru w zakładzie produkcyjnym, wprowadzającym do obrotu środki spożywcze oraz nieprzestrzeganie wymagań higienicznych, tj. za wykroczenie określone w przepisie art. 111 ustawy z dnia 03.07.2015 r. Kodeks wykroczeń oraz o wykroczenie określone w art. 100 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25.08.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia wystąpiono do Sądu Rejonowego w Żarach z 1 wnioskiem o ukaranie.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTEGO

Nadzorem objęto 97 zakładów żywienia zbiorowego otwartego (bary, restauracje). Skontrolowano 68 obiektów, sklasyfikowano 53, łącznie przeprowadzono w tej grupie obiektów 127 kontroli sanitarnych, w tym 4 interwencyjne.

W celu usunięcia uchybień sanitarno-higienicznych wydano 11 decyzji.

Za nieprzestrzeganie wymagań sanitarno-higienicznych (brak porządku i czystości, niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny sprzętu produkcyjnego, prowadzenie obróbki wstępnej brudnej w przypadkowych miejscach, brak dezynfekcji naczyń, niewłaściwe przechowywanie żywności oraz sprzętu produkcyjnego, wprowadzanie do produkcji surowców po upływie terminu przydatności do spożycia, brak odzieży ochronnej, brak aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno-epidemiologicznych oraz brak utrzymanego systemu HACCP) nałożono 36 mandatów na łączną kwotę 9350 zł.

Za prowadzenie produkcji żywności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu oraz za rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie produkcji żywności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej skierowano 3 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

ZAKŁADY MAŁEJ GASTRONOMII

Nadzorem objęto 58 obiektów małej gastronomii (rożna, fast-foody, pijalnie piwa), skontrolowano 23, łącznie przeprowadzono 30 kontroli sanitarnych.

W celu usunięcia uchybień sanitarno-higienicznych wydano 1 decyzję.

Za nieprzestrzeganie wymagań sanitarno-higienicznych nałożono 1 mandat karny na kwotę 400 zł.

Za prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTEGO

W tej grupie nadzorem objęto 76 obiektów, w tym m.in. 2 bloki żywienia w domach opieki społecznej, 7 stołówek w żłobkach, 35 stołówek szkolnych, 24 stołówki w przedszkolach, 3 zakłady usług cateringowych. Spośród obiektów w tej grupie 24 prowadzą żywienie w systemie cateringowym. Skontrolowano 74. Łącznie przeprowadzono 97 kontroli, w tym 69 ocen stanu sanitarnego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego. W celu usunięcia uchybień sanitarno-higienicznych wystawiono 4 decyzje.

NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

Na terenie działalności stacji brak jest wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nadzorem objęto 9 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w tym 2 hurtownie), z których jeden skontrolowano. W wyniku przeprowadzonych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 roku PSSE w Żarach uczestniczyła w realizacji „Krajowego planu pobierania próbek do badań w ramach urzędowej kontroli i monitoringu”. Zgodnie z planem badanie żywności odbywało się w następujących kierunkach: mikrobiologia, metale szkodliwe dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zawartość substancji dodatkowych, GMO, mykotoksyny, znakowanie, WWA, migracja specyficzna formaldehydu, parametry biologiczne i fizyczne, zawartość witamin i składników mineralnych, organoleptyka, oznaczanie parametrów czystości w substancjach dodatkowych, obecność azotanów, analiza jodu, migracja pierwszorzędowych amin aromatycznych, zawartość glutenu, migracja kadmu i ołowiu, napromienianie.

Próbki żywności pobierane są przez przedstawicieli PPIS w Żarach i dostarczane do akredytowanych laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jakość zdrowotna środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu w stosunku do lat ubiegłych uległa poprawie.

Rok	Liczba próbek pobranych	Próbki zakwestionowane
2014	145	3
2015	151	3
2016	193	5
2017	225	6
2018	196	1

Zakwestionowaniu uległa jedna próbka:

- galaretki z mlecznym nadzieniem wzbogacone wapniem i magnezem zakwestionowane ze względu na wprowadzające konsumenta w błąd oznakowanie dotyczące podania zawyżonej zawartości magnezu.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT

PPIS w Żarach w roku 2018 prowadził, również, nadzór nad żywnością oraz wyrobami do kontaktu z żywnością zgłaszanych w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF). Założeniem systemu jest natychmiastowe powiadamianie o zagrożeniach dla zdrowia i życia konsumentów wynikających ze spożywania niebezpiecznej żywności bądź używania niewłaściwej jakości zdrowotnej materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Do zagrożeń zgłaszanych w systemie RASFF, obejmujących obszar kraju, należały:

- obecność bakterii chorobotwórczych Salmonella w:
  - sezamie,
  - mrożonym mięsie z kurczaka,
  - pieprzu czarnym ziarnistym,
  - papryce ostrej mielonej,
  - jagodach leśnych mrożonych,
  - paście Tahini,
- obecność bakterii:
  - Listeria monocytogenes w paście z makrelą,
  - Listeria monocytogenes w szynce zapiekanej oraz ligawce wędzonej,
  - Pseudomonas aeruginosa w wodzie źródlanej,
  - z grupy coli w wodzie źródlanej,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu środka ochrony roślin:
  - chlorpiryfosu w porzeczce czarnej i kapuście pekińskiej,
  - tolfenpyradu w herbacie,
  - mepikwatu w gruszkach,
  - etefonu w papryce czerwonej,
  - amitrazu i karbofuranu w jagodach Goji,
  - chlorfenapyru w pomidorach,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu rtęci w barwniku spożywczym,
- przekroczenie dopuszczalnego limitu dla kwasu sorbowego (konserwant) w sliwkach suszonych,
- przekroczenie dopuszczalnej zawartości barwnika (czerwień koszenilowa) w lizakach,
- obecność niezadeklarowanego dwutlenku siarki (alergenu) w suplementach diety,
- zawyżona zawartość dwutlenku siarki w biszkopcikach,

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

- przekroczenie limitu migracji ołowiu i kadmu z kieliszków,
  - przekroczenie limitu migracji ołowiu i kadmu ze szklanek,
  - stwierdzenie migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych w łyżce wazowej,
  - przekroczenie dopuszczalnego poziomu migracji formaldehydu z miseczek,
  - przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A w:
    - rodzynekach,
    - mące żytniej,
    - papryce,
    - kawie palonej ziarnistej,
    - papryce słodkiej mielonej.
  - przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu i WWA w kiełbasie,
  - przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu w czosnku suszonym granulowanym,
  - obecność niedozwolonej substancji diklofenak w mięsie końskim przeznaczonym do produkcji,
  - zanieczyszczenie fragmentami szkła piwa,
  - stwierdzenie obecności kawałków szkła w soku,
  - obecność metalu w precelkach,
  - obecność pozostałości antybiotyku o nazwie lazalocyd w jajach,
  - przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu cyjanowodoru w pestkach gorzkich moreli,
  - obecność norowirusa w produkcie z owocami morza.
- Żadne, z powyższych zagrożeń, nie objęło terenu powiatu żarskiego.

PODSUMOWANIE

Głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie żywności jest nadzór nad obiektami żywnościowo-żywnościowymi oraz nad jakością zdrowotną żywności i żywienia.

W roku 2018 kontrole przeprowadzono zgodnie z harmonogramem kontroli, w związku ze zgłaszanymi interwencjami dotyczącymi obiektów żywnościowo-żywnościowych, a także na wniosek przedsiębiorców (w związku z uzyskaniem zatwierdzenia pod względem spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych). Przeprowadzono 675 kontroli sanitarnych (w 2017 – 712), w tym 336 ocen stanu sanitarnego (w 2017 roku – 385) oraz 21 kontroli interwencyjnych, z których 13 uznano za zasadne. W celu poprawy stanu sanitarno-higienicznego wydano 43 decyzje administracyjnych (w roku 2017 – 31). Za zaniechania higieniczno-sanitarne nałożono 137 mandatów karnych na łączną kwotę 33650 zł (w 2017 roku 142 mandaty na kwotę 29150 zł). W roku 2018 wydano 60 (w roku 2017 – 59) decyzji zatwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-higienicznych.

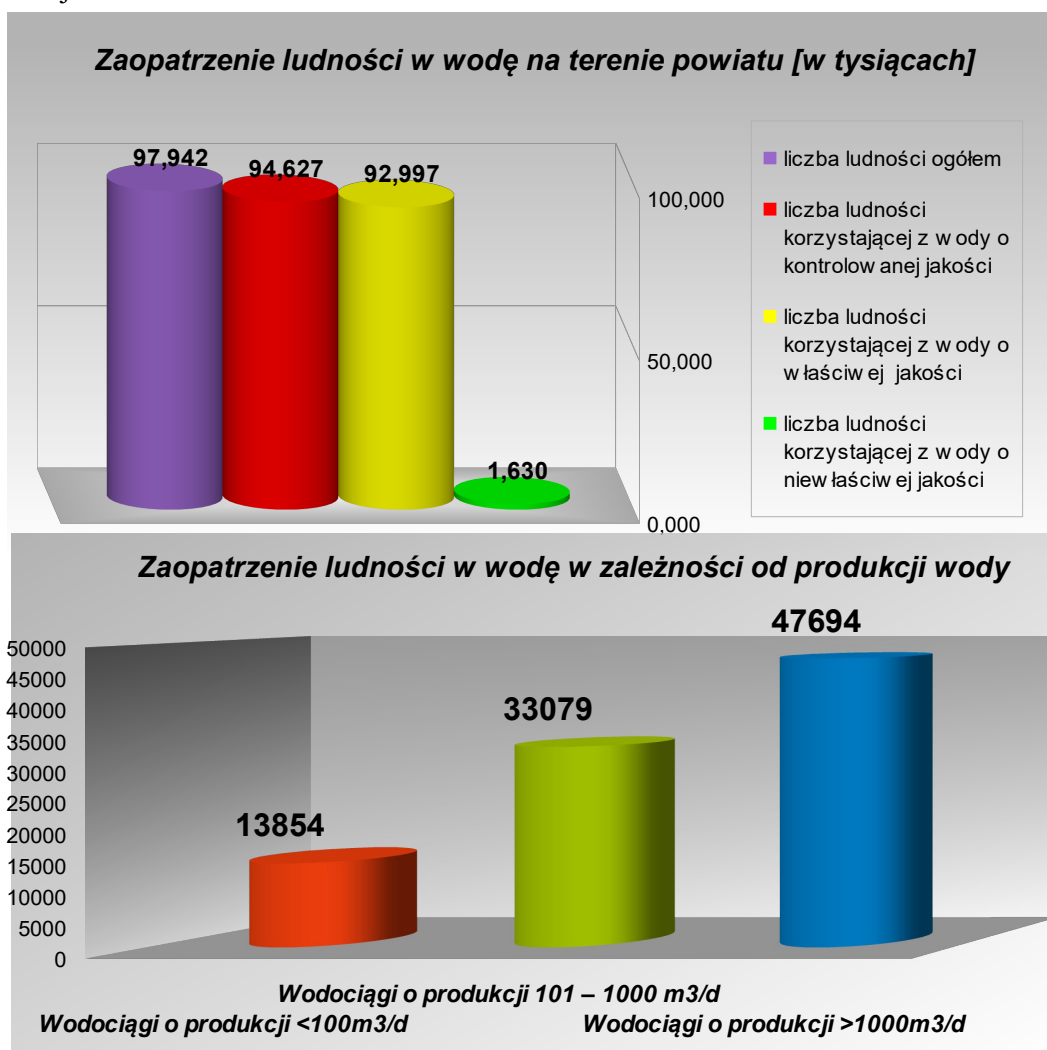
WNIOSKI

1. W stosunku do roku 2017 pogorszeniu uległ stan sanitarny obiektów z grup: zakłady żywienia zbiorowego otwartego, hurtownie. Nad tymi grupami obiektów wzmożony zostanie nadzór sanitarny.
2. Większość z nałożonych mandatów dotyczyła wprowadzania do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia, co może świadczyć o niskiej świadomości przedsiębiorców odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne wprowadzanej do obrotu żywności.

ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Zapewnienie mieszkańcom wody przeznaczanej do spożycia w odpowiedniej ilości i odpowiedniej jakości jest jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Woda spełniająca określone parametry, jak powszechnie wiadomo, jest konieczna dla utrzymania zdrowia i życia. Najważniejszym celem nadzoru nad jakością wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi jest ochrona zdrowia osób z niej korzystających poprzez zapewnienie jej prawidłowych parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych. W celu zapewnienia mieszkańcom wody o właściwej jakości zdrowotnej wszystkie urządzenia służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, objęte są nadzorem sanitarnym. Ogółem w 2018 r. nadzorem objęto 33 urządzenia wodne w tym: 32 wodociągi publiczne służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę oraz 1 wodociąg zakładowy (SWISS KRONO).

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzi pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej systematycznie pobierają próbki wody do badań w celu sprawdzenia jej jakości. W 2018 r. pobrano do badań ogółem 147 próbek wody w tym 130 próbek wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi. Pozostałe próbki wody pochodziły z pływalni krytej w Żarach „WODNIK” oraz pływalni odkrytej „Kompleks rekreacyjny Leśna”. W omawianym okresie skontrolowano wszystkie nadzorowane urządzenia wodociągowe. Łącznie przeprowadzono 105 kontroli sanitarnych w tym: 32 kontrole związane z oceną stanu sanitarno-technicznego urządzeń do uzdatniania wody oraz 73 kontrole związane z poborem wody na ujęciach i stacjach uzdatniania.

W okresie tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 9 decyzji administracyjnych, dot. jakości wody pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym. Ogółem z wody o kontrolowanej jakości na terenie powiatu żarskiego w 2018 r. korzystało 94,627 tys. osób.

CHARAKTERYSTYKA WODOCIĄGÓW WEDŁUG PRODUKCJI WODY

Wodociągi o wydajności < 100 m³/d

W ewidencji, na koniec roku znajdowało się 15 wodociągów – skontrolowano 14, nie skontrolowano 1, tj. wodociągu publicznego nr 3 w Żarach z uwagi na prowadzone postępowanie administracyjne nałożone w 2014r., dot. poprawy stanu sanitarno-technicznego budynku stacji uzdatniania i urządzeń wodociągowych - termin realizacji grudzień 2020 r.

ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Wodociąg wyłączony jest z eksploatacji, a odbiorcy korzystają z wody pochodzącej z wodociągu publicznego nr 1 w Żarach ul. Piastowska. Grupa ww. wodociągów publicznych zaopatruje w wodę 13.854 osoby. Na dzień 31.12.2018 r., wszystkie wodociągi produkowały wodę o właściwej jakości pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym. W 2018 roku odchylenia od obowiązujących norm w zakresie przekroczeń mętności, żelaza, pH wody i manganu w ciągu całego roku odnotowano w 4 wodociągach, które zaopatrywały w wodę 3043 osoby. Okresowo z wody o nieprawidłowej jakości mikrobiologicznej przez okres 4 dni korzystali mieszkańcy, zaopatrywani w wodę z wodociągu publicznego w Górcie, łącznie 256 osób.

Wodociągi o wydajności 101-1000 m³/d

15 wodociągów tej grupy zaopatrywało ogółem w wodę 33.079 tys. osób. Na koniec 2018 r. wodę o niewłaściwej jakości pod względem fizykochemicznym produkował wodociąg publiczny w Brodach, który zaopatruje w wodę przeznaczoną do spożycia 1630 osób. W 2018 r. stwierdzono przekroczenie wskaźników mikrobiologicznych w wodzie z wodociągu publicznego w Złotniku, z której korzystało 1919 osób. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wystawił decyzję o warunkowej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Administrator podjął natychmiastowe czynności naprawcze w celu wyeliminowania przekroczeń.

Przejsiowe przekroczenia w wodzie pod względem fizykochemicznym odnotowano w wodociągach: wodociągu publicznym w Przewozie, Brodach i Jasieniu ul. Wodna. Z wody o warunkowej jakości korzystało 6659 osób. Przekroczenia dotyczyły żelaza, mętności, manganu i glinu.

Wodociągi o wydajności j 1000 -10000 m³/d

W ewidencji znajdują się 2 wodociągi o wydajności 1000-10000 m³/d, skontrolowano 2. W 2018 r. nie zachodziła potrzeba wystawiania decyzji administracyjnych na poprawę stanu sanitarno-technicznego w tych wodociągach. Z uwagi na dużą liczbę osób z nich korzystających, pełnią one najważniejszą rolę w zbiorowym zaopatrzeniu ludności w wodę przeznaczoną do spożycia – ogółem korzysta z niej 47.694 tys. osób.

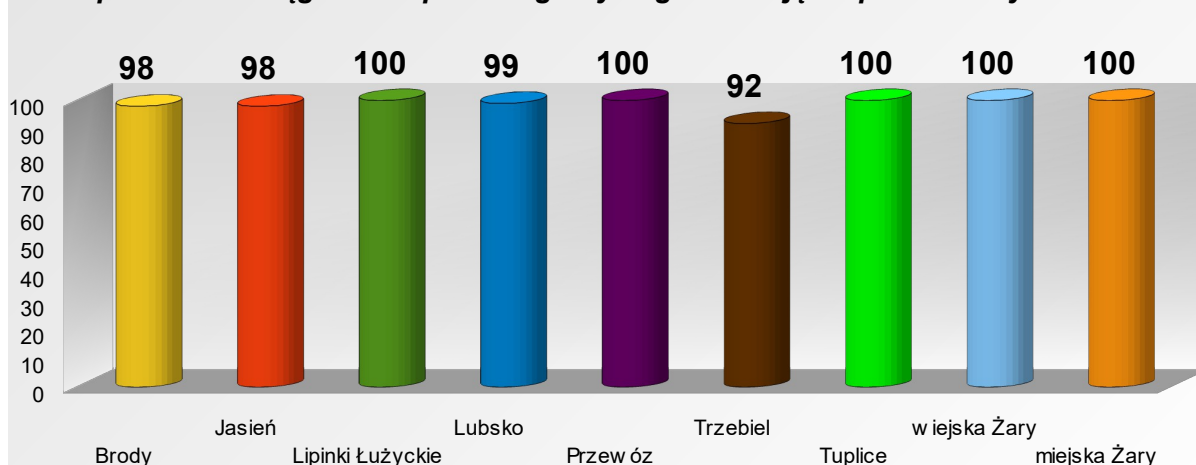
Inne podmioty zaopatrujące w wodę do spożycia

W tej grupie obiektów znajduje się 1 wodociąg, tj. wodociąg zakładowy „SWISS KRONO”. Kontrola sanitarna urzędów do produkcji wody nie wykazała uchybień sanitarno-technicznych. Woda produkowana przez wodociąg zakładowy przeznaczona jest wyłącznie na potrzeby zakładu – jakość wody na dzień 31.12.2018 r. odpowiadała obowiązującym przepisom.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu żarskiego. Na terenie powiatu gminy: Przewóz, Tuplice, Lipinki Łużyckie, Jasień i gmina Żary zwodociągowane są w 100 %. W pozostałych gminach tylko pojedyncze miejscowości, zaludnione nielicznie, o zabudowie rozproszonej nie posiadają sieci wodociągowej.

W dalszym ciągu wyraźnej poprawie ulega zwodociągowanie w gminie Trzebiel. Około 170 mieszkańców tej gminy nadal korzysta z wody pochodzącej ze studni przydomowych. Różnica w porównaniu do roku ubiegłego związana jest z podłączeniem mieszkańców do nowych odcinków sieci wodociągowej oraz z migracją ludności.

Stopień zwodociągowania poszczególnych gmin w ujęciu procentowym w 2018 r.

ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻARSKIEGO
I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

OCENA URZĄDZEŃ DO ZAOPATRYWANIA LUDNOŚCI W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA

W 2018 r. urządzenia służące do zaopatrywania ludności w wodę objęte nadzorem sanitarnym, zostały skontrolowane w 100 %. W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał 1 decyzję na poprawę stanu sanitarno-technicznego stacji uzdatniania wody wodociągu publicznego w Brodach – termin wykonania 30.06.2019 r. Stan sanitarno-techniczny pozostałych wodociągów był w miarę dobry, w większości z nich nie stwierdzono istotnych uchybień sanitarno-technicznych, w związku z czym nie zachodziła potrzeba wydawania decyzji administracyjnych.

OCENA I RYZYKO ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z NIEODPOWIEDNIĄ JAKOŚCIĄ WODY PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

W prowadzonym monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2018 r. na terenie powiatu żarskiego nie odnotowano przypadków chorób i zatruc wodorozalnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, w 2018 r. wydał 9 decyzji administracyjnych, w tym 7 decyzji administracyjnych na poprawę jakości wody pod względem fizykochemicznym (mętność, żelazo, pH wody, glin). Przekroczenia stwierdzono w wodzie pochodzącej z wodociągów publicznych w: Przewoźnikach (zaniżone pH wody), Dąbrowie Łużyckiej, Lipnej i Przewoźnie (mętność), Jasieniu ul. Wodna (glin, żelazo), Brodach (dwukrotnie stwierdzono przekroczenie parametrów żelaza, manganu i mętności). W pięciu przypadkach postępowanie administracyjne umorzono z uwagi na przedstawienie pozytywnych wyników badania wody w ramach kontroli wewnętrznej. W dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie administracyjne dotyczące wodociągu publicznego w Brodach. W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 2 decyzje administracyjne w tym: 1 o braku przydatności wody pod względem mikrobiologicznym z rygiorem natychmiastowej wykonalności na administratora wodociągu publicznego w Górcie oraz 1 decyzję o warunkowej przydatności wody pod względem mikrobiologicznym na administratora wodociągu publicznego w Złotniku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, szacując ryzyko zdrowotne związane z jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, na podstawie § 21 obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wydał 132 oceny jakości wody oraz na podstawie § 22 ww. rozporządzenia, 32 oceny okresowe. Wydane oceny wynikały z prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ W OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Zasady pobierania ciepłej wody w kierunku bakterii *Legionella sp.* oraz procedury postępowania w zależności od wyników badań określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017 r. poz.2294). W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2018 r. pobierano do badań próbki ciepłej wody użytkowej w obiektach użyteczności publicznej. W związku z tym pobrano do badań 4 próbki ciepłej wody w hotelu „Chopin” w Żarach ul. Zielonogórska. W badanych próbkach stwierdzono wysokie skażenie sieci ciepłej wody. W związku z tym, PPIS w Żarach wydał decyzję administracyjną dotyczącą podjęcia działań naprawczych prowadzących do doprowadzenia jakości mikrobiologicznej ciepłej wody do obowiązujących przepisów prawa, decyzja została wykonana. Ponadto w celu oceny stopnia skażenia instalacji ciepłej wody pałeczkami *Legionella sp.* pobrano, również, próbki wody na pływalni „Wodnik”. Stwierdzono średnie skażenie sieci ciepłej wody w natryskach w szatni męskiej. W związku z tym, PPIS w Żarach wydał decyzję administracyjną dotyczącą podjęcia działań naprawczych prowadzących do doprowadzenia jakości mikrobiologicznej ciepłej wody do obowiązujących przepisów prawa. Decyzja została wykonana.

AWARYJNE ZAOPATRZENIE W WODĘ

W dalszym ciągu istotnym problemem dla stanu bezpieczeństwa sanitarnego jest zabezpieczenie powiatu w awaryjne źródła zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Na terenie powiatu żarskiego administratorzy wodociągów nie są wyposażeni w odpowiednią ilość zbiorników przeznaczonych do gromadzenia wody na wypadek wystąpienia jej braku lub jej nieodpowiedniej jakości. W sytuacjach, które wymagałyby zabezpieczenia miejscowości w awaryjne źródła wody, administratorzy wodociągów prowadzą współpracę z ościennymi gminami, Strażą Pożarną oraz z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, które posiadają urządzenia do gromadzenia wody przeznaczonej do spożycia i celów sanitarnych.

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W trosce o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców oraz osób przebywających czasowo na terenie powiatu żarskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach sprawował w 2018 r. nadzór sanitarny nad 107 obiektami użyteczności publicznej, tj. hotelami, motelami, zajazdami, ustępami publicznymi, dworcem kolejowym, środkami transportu publicznego, domami kultury, noclegownią, pływalniami krytymi i odkrytymi, cmentarzami itp. Częstotliwość kontroli wynikała z oceny ryzyka wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego. Przeprowadzono 76 kontroli obiektów użyteczności publicznej.

Bieżące kontrole i oceny stanu sanitarnego były kontynuacją tematyki z lat ubiegłych. W 2018 r. wydano 2 decyzje administracyjne na poprawę stanu sanitarno-higienicznego, które dotyczyły: Hali Sportowej „Promień” oraz Żarskiego Domu Kultury w Żarach. Obowiązek nałożony na administratora Hali Sportowej został wykonany zgodnie z terminem. Termin wykonania nakazu dot. ŻDK został wyznaczony na dzień 30.09.2019 r. Żaden z pozostałych obiektów użyteczności publicznej nie został oceniony niedostatecznie.

Pod nadzorem sanitarnym znajdowały się 4 ustępy publiczne, skontrolowano 2 obiekty, w których przeprowadzono kontrolę znajdowały się w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Ustępy podłączone były do sieci wodociągowej i kanalizacji miejskiej, zaopatrzone w bieżącą ciepłą i zimną wodę. W kontrolowanych obiektach urządzenia były sprawne.

Skontrolowane obiekty hotelarskie w większości należy ocenić jako dobre. W trakcie kontroli nie stwierdzono zaniedbań w zakresie bieżącej czystości. Postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe, pranie odbywało się w pralniach zewnętrznych oraz własnych. W obiektach świadczących usługi hotelarskie oceniano: zaopatrzenie w wodę do spożycia, odprowadzanie ścieków, gospodarkę odpadami komunalnymi, stan techniczny i sanitarny oraz wyposażenie pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów i ciągów komunikacyjnych.

Zlokalizowany w mieście Żary dworzec kolejowy, zaliczany do grupy niskiego ryzyka, w 2018 r. nie był zaplanowany do bieżącej kontroli sanitarnej.

Na terenie powiatu żarskiego w 2018 r. czynne były 2 obiekty kąpielowe, tj. basen całoroczny kryty w Żarach, ul. Telemanna oraz kompleks wypoczynkowy z nieckami basenowymi w Żarach ul. Źródłana. Stan sanitarno-higieniczny i porządkowy obiektów w sezonie kąpielowym nie budził zastrzeżeń. Woda do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych z niecek pływalni i basenu sezonowego pobierana była z nadzoru sanitarnego oraz w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z rocznym harmonogramem pobierania próbek wody, który został zatwierdzony przez PPIS w Żarach.

Jakość wody nie uległa zakwestionowaniu i odpowiadała obowiązującym przepisom rozporządzenia. Administratorzy obiektów kąpielowych informowali o jakości wody osoby korzystające z kąpeli, poprzez informacje zamieszczone w miejscach widocznych (tablice ogłoszeniowe) oraz na stronach internetowych.

W sezonie letnim przeprowadzono kontrole placów zabaw i piaskownic usytuowanych na terenie powiatu żarskiego. Miejsca przeznaczone do zabawy i rekreacji dla dzieci utrzymane były czysto, piasek w piaskownicach wymieniany był na bieżąco, o czym świadczyły przeprowadzone kontrole i przedstawione do wglądu faktury. Plac zabaw wyposażony był w odpowiednią infrastrukturę. W miejscach o dużym natężeniu ruchu, zabezpieczono odpowiednią ilość koszy na odpady stałe. Wszystkie place posiadają w widocznym miejscu tablice o zakazie wprowadzania zwierząt oraz opracowane regulaminy korzystania z ww. obiektów rekreacyjnych.

W związku ze sprawowanym nadzorem sanitarnym nad ww. obiektami Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 12 decyzji opłatowych za badania laboratoryjne wody, 8 opinii sanitarnych, w tym 7 opinii dot. imprez masowych oraz 1 opinię sanitarną dla hotelu.

NADZÓR NAD EKSHUMACJAMI

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 113 decyzji (zezwoleń) na przeprowadzenie ekshumacji oraz prowadził nadzór sanitarny nad prawidłowym ich przebiegiem. Decyzje wydawane były na pisemny, umotywowany wniosek najbliższych żyjących osób, w oparciu o ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych z dnia 31.01.1959 r. W 2018 r. PPIS w Żarach wydał 18 postanowień na sprowadzenie zwłok spoza granicy państwa.

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

WNIOSKI

1. W 2018 r., podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń wodnych i obiektów użyteczności publicznej.
2. Wszystkie ujęcia wody przeznaczonej do spożycia na terenie powiatu żarskiego, oparte są na wodach podziemnych, w związku z czym możliwość ich zanieczyszczenia jest niewielka. Po przeanalizowaniu wyników badań wody prowadzonych z nadzoru przez Inspekcję Sanitarną oraz z kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe należy stwierdzić, że mieszkańcy powiatu żarskiego korzystają w dużym stopniu z wody bezpiecznej dla zdrowia, odpowiadającej wymaganiom.
3. Nieodzowne byłoby całkowite zmodernizowanie budynków stacji uzdatniania wody wodociągów publicznych w Brodach, Lipinkach Łużyckich oraz w Lipnej gm. Przewóz.
4. Nadal na terenie powiatu jest zbyt mała ilość posiadanych urządzeń do awaryjnego zaopatrzenia ludności w wodę. W przypadku ich braku, należałoby wziąć pod uwagę doposażenie wodociągów w takie urządzenia.

OCENA WARUNKÓW PRACY

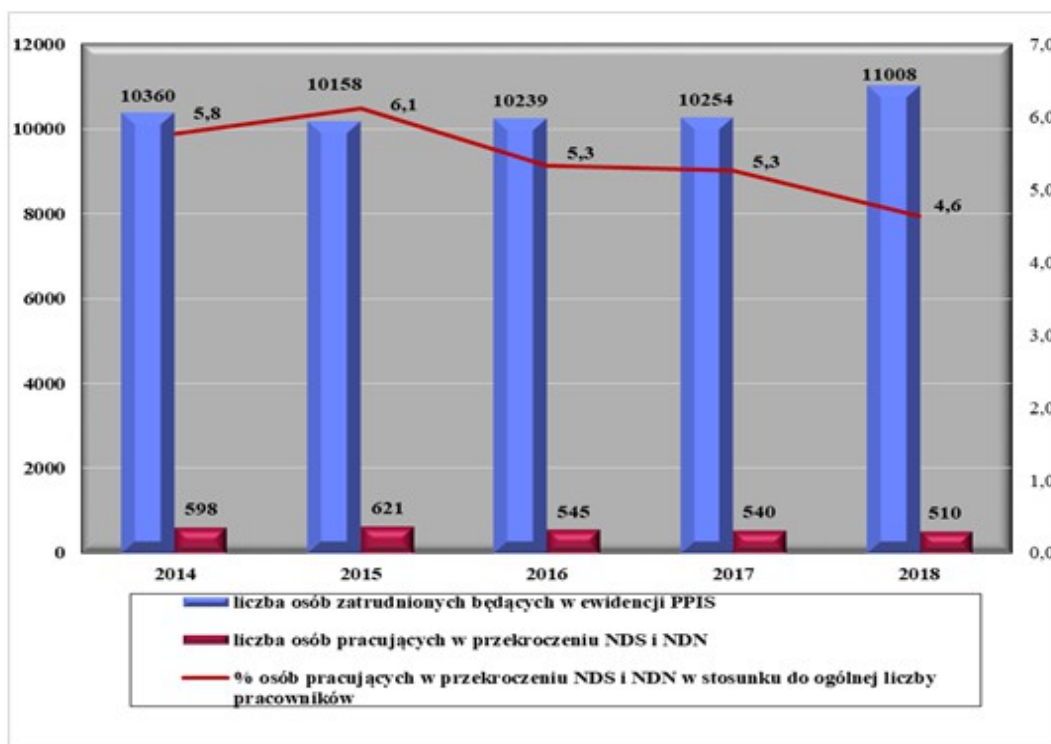
Ocena warunków pracy w 2018 r. przeprowadzono w oparciu o:

- nadzór bieżący w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- nadzór nad warunkami pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami,
- nadzór nad warunkami pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach składowania i przetwarzania odpadów,
- nadzór nad warunkami pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w fermach wielkopowierzchniowych,
- nadzór nad warunkami pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w sklepach spożywczych,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów,
- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych.

W roku 2018, w ewidencji podmiotów gospodarczych podległych nadzorowi PPIS w Żarach, było 166 zakładów pracy, z czego skontrolowano 88 (53% podmiotów nadzorowanych). W zewidencjonowanych zakładach zatrudnionych było 11008 pracowników, z czego 510 pracowników (4,6%) pracowało w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) bądź natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia (hałas, drgania mechaniczne, czynniki chemiczne).

W ogólnej liczbie osób narażonych, ujęto pracowników narażonych jednocześnie na kilka czynników szkodliwych dla zdrowia.

Liczba osób narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia, których poziom przekracza dopuszczalne normy w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych w zakładach objętych nadzorem w latach 2014-2018.

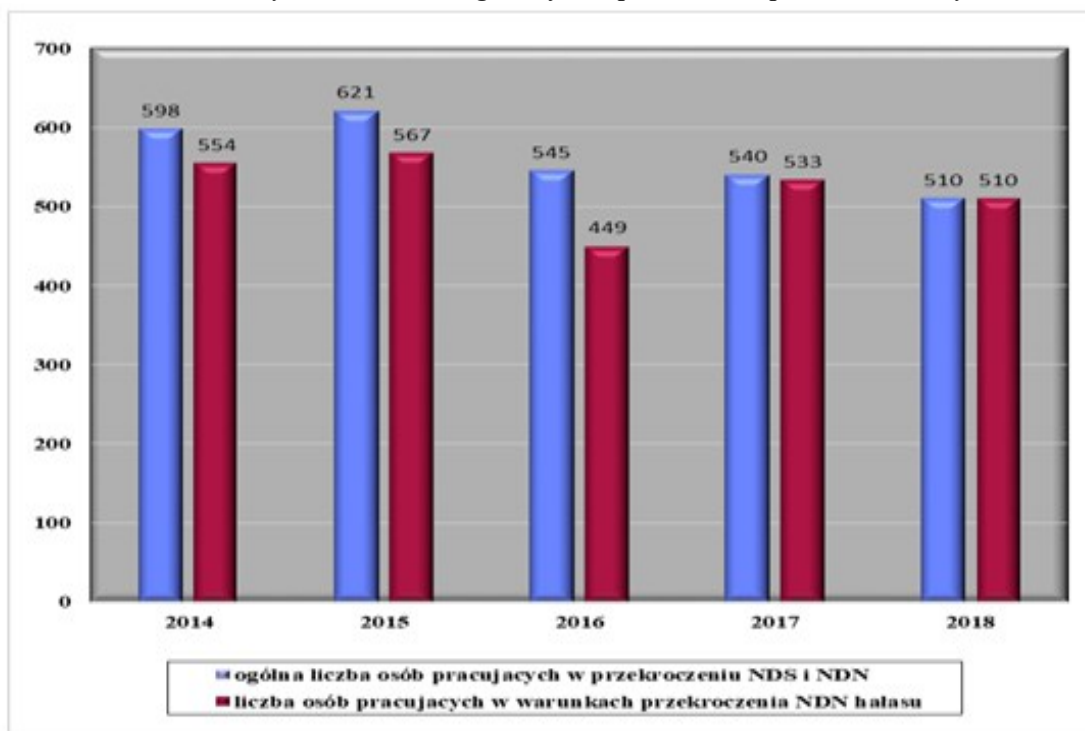
Z danych przedstawionych na wykresie wynika, iż na przestrzeni ostatnich 5 lat, wraz ze wzrostem ogólnej liczby zatrudnionych osób, stopniowo zmniejsza się liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia. Skutkiem tej zależności jest wyraźny spadek procentowy osób narażonych w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych. Powyższe jest wynikiem wieloletniego nadzoru sanitarnego nad warunkami pracy.

Podobnie jak w latach 2014-2017, głównym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia występującym w środowisku pracy w 2018 r. był hałas.

Przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (85 dB) stwierdzono w 15 zakładach pracy, w których narażonych na hałas było 510 pracowników. Wśród pracowników narażonych na hałas znajduje się również 17 osób, które narażone są jednocześnie na hałas i drgania. Ponadto w 2018 roku, w 2 skontrolowanych zakładach stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia manganu (37 osób narażonych) oraz amoniaku (32 osoby narażone). Pracodawcy, w następstwie decyzji nałożonej przez PPIS w Żarach, w roku 2018 obniżyli natężenie ww. czynników szkodliwych do granic określonych prawem. W warunkach przekroczenia progu działania hałasu (80 dB) pracują 1104 osoby.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY

Zakłady pracy, w których w 2018 r. stwierdzono największą liczbę osób narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia, w tym na hałas, którego natężenie przekracza dopuszczalne normy.

Przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu

Lp.	Nazwa zakładu	Liczba osób narażonych ogółem/ w tym narażonych na hałas	Procentowy udział pracowników narażonych na hałas do ogółu zatrudnionych
1.	SWISS KRONO Sp. z o.o., ul. Serbska 56, 68-200 Żary	81/ 81	7,7%
2.	HART-SM ul. Przemysłowa 7, 68-200 Żary	44/ 44	10,6%
3.	JaP Trading Sp. z o.o. Zakład Drzewny Piotrów 24, 68-132 Przewóz	24/ 24	68,6%
4.	Stolarstwo i Remonty Budowlane Grzegorz Dziurzyński, Tuchola Żarska 30, 68-300 Lubsko	16/16	88,8%
5.	Syncreon Logistic Polska Sp. z o.o. ul. Gospodarcza 13, 68-200 Żary	14/ 14	3,5%

Powyższe firmy zatrudniają 35% osób pracujących w warunkach przekroczenia natężenie hałasu.

Nadzór nad zakładami pracy, prowadzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną, obliuguje pracodawców do podejmowania działań w zakresie poprawy warunków pracy, tym samym przyczynia się do zmniejszenia liczby chorób zawodowych związanych z występowaniem w środowisku pracy czynników szkodliwych dla zdrowia. W sposób szczególny pracodawcy zwracają uwagę na osoby pracujące w narażeniu na ponadnormatywny hałas, zapewniając im środki ochrony słuchu oraz wdrażając w zakładach pracy dostępne rozwiązania techniczne oraz organizacyjne wykorzystując postęp naukowo-techniczny. Od wielu lat nie odnotowano ani jednego przypadku choroby zawodowej związanej z narażeniem na hałas, tj. zawodowego uszkodzenia słuchu.

Nadzór bieżący w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy

W roku 2018 przeprowadzono łącznie 120 kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano ogółem 67 decyzji nakazowych (łącznie 157 nakazów), dotyczących między innymi:

- unieruchomienia zakładu (2 nakazy),
- poprawy stanu technicznego i sanitarnego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (96 nakazów),
- przestrzegania wymagań w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych (21 nakazów),

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (13 nakazów),
- przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego (9 nakazów),
- umieszczenia aktualnych znaków zakazu palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych (5 nakazów),
- obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia (2 nakazy).

Nadzór nad warunkami pracy pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami

W roku 2018 kontrolowano warunki pracy w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami. Skontrolowano 3 zakłady (zatrudniające 195 osób), w wyniku czego wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą przeprowadzenie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – hałasu, zapylenia, czynników chemicznych oraz drgań mechanicznych.

Nadzór nad warunkami pracy pracowników zatrudnionych w zakładach przetwarzania i składowania odpadów

W roku 2018 kontrolowano warunki pracy w zakładach przetwarzania i składowania odpadów. Skontrolowano 1 zakład zatrudniający 98 osób. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości. W powyższym zakładzie nie odnotowano przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

Nadzór nad warunkami pracy pracowników zatrudnionych w fermach wielkopowierzchniowych

W roku 2018 kontrolowano warunki pracy w fermach wielkopowierzchniowych. Na terenie powiatu żarskiego znajduje się 1 ferma wielkopowierzchniowa (zatrudniająca 45 osób), w której przeprowadzono 3 kontrole, w konsekwencji których wydano 2 decyzje administracyjne. Pierwsza - nakazująca przeprowadzenie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – amoniaku oraz siarkowodoru, druga – nakazująca obniżenie stężenia amoniaku na dwóch stanowiskach pracy w związku z odnotowaniem na tych stanowiskach przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń czynnika chemicznego. W wyniku podjętych przez pracodawcę działań wykonano nakazy decyzji i tym samym zapewniono pracownikom higieniczne warunki pracy.

Nadzór nad warunkami pracy pracowników zatrudnionych w sklepach spożywczych

W roku 2018 kontrolowano warunki pracy w sklepach spożywczych strategicznych z punktu widzenia liczby zaopatrywanych konsumentów. Kontrole miały na celu ocenę warunków pracy pod kątem nadmiernego wysiłku fizycznego i przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników. W wyniku kontroli stwierdzono zapewnienie właściwych narzędzi pracy, w tym służących do transportu towaru oraz przestrzeganie zasad towarowania. Skontrolowano 6 zakładów (zatrudniających 198 osób), w wyniku czego, w stosunku do czterech sklepów wydano decyzje administracyjne w zakresie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, wykonania pomiarów środowiska pracy, dokumentacji oceny ryzyka zawodowego oraz nakazujące poprawę stanu sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Na terenie działalności PPIS w Żarach funkcjonuje tylko jedna firma wykonująca usługi w zakresie usuwania i zabezpieczania wyrobów zawierających azbest, tj. „Arkuszbud” - Zakład Ogólnobudowlany w Żarach. Właściciel firmy posiada umowę z firmą zewnętrzną na odbiór i utylizację odpadów zawierających azbest. W roku 2018 wydano 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej związanej z narażeniem na azbest.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów

W roku 2018 skontrolowano 45 podmiotów stosujących substancje i mieszaniny chemiczne oraz 2 zajmujące się ich obrotem. Podczas kontroli stwierdzono:

- brak odpowiednio wydzielonego i oznakowanego miejsca do przechowywania niebezpiecznych produktów chemicznych (11 nakazów),
- niewłaściwe oznakowanie stosowanych produktów chemicznych (4 nakazy)
- brak spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie (2 przypadki),
- przechowywanie substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych w pojemnikach służących do środków spożywczych (2 nakazy),
- brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych produktów chemicznych (2 nakazy),

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE ŚRODOWISKA PRACY

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE PROWADZONE W ZAKŁADACH PRACY

W trakcie kontroli zakładów pracy zwracano uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu oraz właściwe oznakowanie miejsc objętych zakazem (nowe regulacje prawne wprowadzające znak zakazu palenia uzupełniony o papieros elektroniczny). W roku 2018 sporządzono 12 informacji dotyczących wyników kontroli w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Ponadto w trakcie rutynowych kontroli zakładów pracy, kadrze kierowniczej udzielano instruktażu na temat profilaktyki chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia instruowano o celowości stosowania środków ochrony indywidualnej ze szczególnym naciskiem na środki ochrony słuchu, mając na uwadze fakt, że hałas jest głównym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia występującym w zakładach pracy zlokalizowanych w powiecie żarskim.

PODSUMOWANIE

Z przeprowadzonej oceny bezsprzecznie wynika, że głównym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu żarskiego jest hałas. W warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (85 dB) pracuje 510 pracowników, natomiast w warunkach przekroczenia wartości progu działania hałasu (80 dB) – 1104 pracowników. Głównymi źródłami hałasu są maszyny i urządzenia oraz procesy technologiczne. Kontrole wykazały, że pracodawcy opracowują programy działań organizacyjno-technicznych mające na celu obniżenie narażenia na hałas. W przypadku braku możliwości technicznych, bądź organizacyjnych obniżenia hałasu, pracownicy są wyposażeni w indywidualne środki ochrony słuchu. Od 11 lat nie notowano chorób zawodowych związanych z uszkodzeniem słuchu.

CHOROBY ZAWODOWE W POWIECIE ŻARSKIM

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach wydał 10 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, natomiast potwierdzono wydaniem karty stwierdzenia choroby zawodowej – 9 przypadków. W stosunków do jednej choroby (poz. 19.4 – przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie okołostawowe barku) toczy się postępowanie odwoławcze.

Zestawienie chorób zawodowych stwierdzonych w powiecie żarskim w latach 2013-2018

Pozycja z wykazu chorób zawodowych	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w latach					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018
3	Pylice płuc - pylica krzemowa.						1
15	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat.				1		1
17	Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.	1				1	2
18	Choroby skóry.		1	1			
19	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.		1		3		1
20	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy.	1					
26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa.	3	2		1	2	4

Stwierdzone choroby zawodowe są wynikiem wieloletniej ekspozycji pracowników na czynniki szkodliwe bądź uciążliwe występujące w środowisku pracy. W przypadku stwierdzonych chorób zawodowych są to: pył krzemowy (28 lat), nadmierny wysiłek głosowy (30 lat), benzyna lekka obrabiana wodorem (26 lat), kontakt z pyłem azbestu (25 lat), odwracanie i nawracanie oraz zginanie i prostowanie przedramion, prostowanie i zginanie nadgarstków, chwytanie przedmiotów (9 lat) oraz narażenie na czynniki biologiczne - krętki *Borrelia burgdorferi* występujące w terenie otwartym w sąsiedztwie łąk i lasów (37 lat pracy).

Wzrastająca świadomość pracowników co do przysługujących im praw oraz roszczeń, jest wynikiem zgłaszania w dalszym ciągu dużej ilości podejrzeń chorób zawodowych, zarówno przez lekarzy jak i byłych pracowników.

W 2018 roku prowadzone były postępowania w związku ze zgłoszeniem 8 przypadków podejrzeń chorób zawodowych:

- 5 przypadków – choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa z pozycji 26 wykazu chorób zawodowych (borelioza),
- 1 przypadek – zawodowe uszkodzenie słuchu, z pozycji 21 wykazu chorób zawodowych – postępowanie umorzono,
- 1 przypadek – przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat z pozycji 15 wykazu chorób zawodowych,
- 1 przypadek – zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne, z pozycji 1 wykazu chorób zawodowych – sprawę przekazano zgodnie z kompetencją.

W porównaniu do poprzednich lat, zauważalny jest wzrost stwierdzanych chorób zawodowych z pozycji 26 wykazu chorób zawodowych – boreliozy.

Kontrole warunków pracy przeprowadzane w nadleśnictwach państwowych wykazały, iż pracodawcy od kilku lat prowadzą systematyczne badania okresowe pracowników leśnych, w tym badania serologiczne w kierunku boreliozy. Ponadto w trakcie szkoleń w zakładach pracy podejmowana jest tematyka boreliozy mająca na celu zwiększenie świadomości pracowników w odniesieniu do tej choroby. Wdrażane są również inne działania profilaktyczne takie jak: wyposażenie pracowników w odzież ochronną (obuwie, rękawice, nakrycie głowy), w repelenty oraz przyrządy do usuwania kleszczy. Wykrywalność tej choroby ściśle związana jest z prowadzeniem systematycznych badań okresowych, w tym badań serologicznych w kierunku boreliozy. Ponadto, dużą grupę zawodową zgłaszającą podejrzenie boreliozy jako choroby zawodowej, stanowią rolnicy.

Od kilku lat nie stwierdza się zawodowego uszkodzenia słuchu, a choroba narządu głosu występuje już tylko sporadycznie.

Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzór nad środkami zastępczymi sprawują organa inspekcji sanitarnej.

W 2017 r., w związku z nadzorem nad środkami zastępczymi, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach:

- wszczął, w związku z informacjami otrzymanymi z Izby Celnej w Rzepinie, Prokuratury Rejonowej w Żarach oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu, postępowania oraz wezwał do osobistego stawiennictwa, w celu złożenia wyjaśnień w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych, 8 osób. Przesłuchał 5 osób. W stosunku do osób, które nie stawily się na wezwanie prowadzone jest postępowanie egzekucyjne.
- na wniosek Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, o udzielenie pomocy prawnej, PPIS w Żarach wezwał do osobistego stawiennictwa, w celu złożenia wyjaśnień w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych, 1 osobę, która nie stawila się na wezwanie.
- wystosował, do Urzędu Gminy w Trzebielu, 2 wnioski o udostępnienie danych z rejestru mieszkańców w celu uzyskania danych koniecznych do prowadzenia postępowania w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych,
- wydał, związku z tym, że prowadzone postępowanie nie potwierdziło wprowadzania do obrotu środków zastępczych, 4 decyzje umarzające postępowanie, w tym jedną orzekającą również o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu środka zastępczego,
- wydał 4 decyzje w sprawie zniszczenia środków zastępczych,
- dokonał zniszczenia środków zabezpieczonych w trzech obiektach decyzją Głównego Inspektora Sanitarnego nr GIS-BI-073-239/RS/10 z 02.10.2010 r. oraz środków zastępczych zabezpieczonych przez przedstawicieli policji w mieszkaniach należących do osoby, której została wymierzona 28.12.2016 r. kara pieniężna za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych,
- wystawił 3 upomnienia w związku z niestawieniem się w celu złożenia wyjaśnień dotyczących wprowadzania do obrotu środków zastępczych,
- nałożył, w związku z niewykonaniem obowiązku wynikającego z wezwania do osobistego stawiennictwa, w drodze postanowienia 15 grzywien w celu przymuszenia, na łączną kwotę 5400 zł oraz cztery tytuły wykonawcze,
- złożył, na podstawie art. 57 § 1 KPW, do Sądu Rejonowego w Żarach dwa wnioski o ukaranie, za niedopełnienie nałożonego obowiązku dotyczącego stawienia się w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Żarach w celu złożenia wyjaśnień dotyczących wprowadzania do obrotu środków zastępczych, a przez to utrudnianie działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej tj. o czyn z art. 38 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Sąd uznał obwinionych za winnych popełnienia ww. czynu i wymierzył kary grzywny w wysokości 900 zł.

PPIS w Żarach, podobnie jak w latach ubiegłych, w roku 2017 współpracował z policją oraz prokuraturą.

W ramach współpracy z Policją:

- z Komendą Powiatową Policji w Żarach przekazywał między innymi informacje o zatruciach środkami zastępczymi, których, zgodnie z danymi uzyskanymi od 105 Kresowego Szpitala Wojskowego z Przychodnią w Żarach, w roku 2017 było 3 (w roku 2016 – 20),
- z Komisariatem Policji w Lubsku otrzymał materiał dowodowy wraz z dowodami rzeczowymi w postaci środków zastępczych dotyczący 4 osób, przy których funkcjonariusze ww. komisariatu środki te ujawnili.

W ramach współpracy z Prokuraturą Rejonową w Żarach:

- wystąpił z prośbą o ustalenie danych osób kontaktujących się telefonicznie z osobą, przy której funkcjonariusze policji zatrzymali środki zastępcze, a w stosunku do której istnieje podejrzenie, że może środki zastępcze wprowadzać do obrotu,
- wystąpił, z prośbą o przekazanie materiału dowodowego dotyczącego osoby, przy której funkcjonariusze policji zatrzymali środki zastępcze,
- wystąpił z prośbą o udostępnienie danych osobowych osoby figurującej w zeznaniach świadka jako poprzedni właściciel samochodu, w którym funkcjonariusze policji ujawnili środki zastępcze.

ŚRODKI ZASTĘPCZE – „DOPALACZE”

W roku 2017 PPIS w Żarach otrzymał, od Naczelnika Urzędu Skarbowego w Żarach, w związku z nieuiszczeniem, przez osobę ukaraną, kary pieniężnej wymierzonej w 2016 r. za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych (w wys. 120 000 zł) i prowadzonym w związku z powyższym postępowaniem egzekucyjnym, postanowienie w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego z uwagi na to, że organowi egzekucyjnemu nie udało się ustalić majątku zobowiązanego, z którego można by było prowadzić skuteczną egzekucję. Na powyższe postanowienie PPIS w Żarach złożył zażalenie do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Zielonej Górze, który zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy. W związku z ww. postępowaniem PPIS w Żarach otrzymał od Naczelnika Urzędu Skarbowego w Żarach postanowienie obciążające wierzyciela – Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żarach kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 6119,60 zł. PPIS w Żarach złożył wniosek o umorzenie kosztów egzekucyjnych do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Żarach. Na powyższe postanowienie PPIS w Żarach również złożył zażalenie do Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Zielonej Górze, który uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Naczelnik Urzędu Skarbowego ponownie obciążył PPIS kosztami postępowania egzekucyjnego.

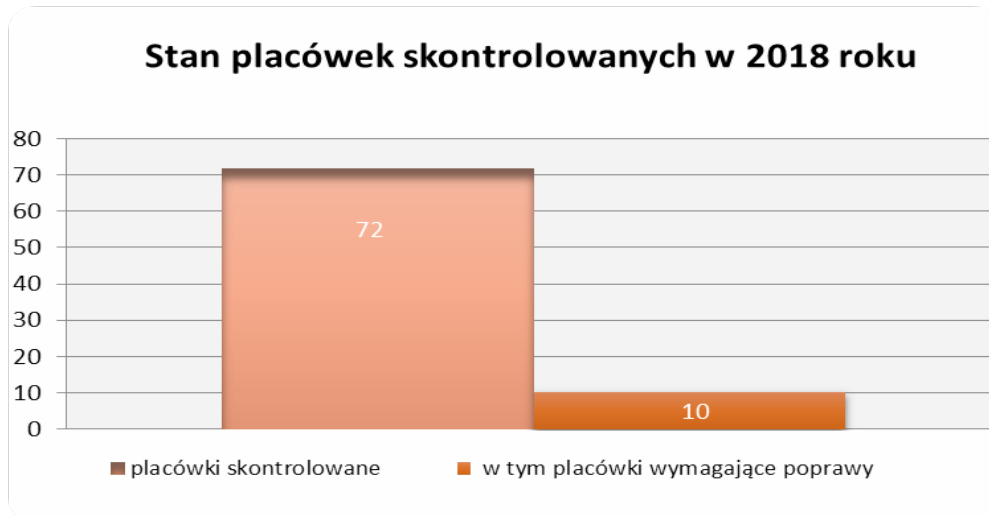
PPIS w Żarach prowadził, również, akcje profilaktyczne związane między innymi z następstwami zażywania środków zastępczych. W ramach: „Gminnego Festynu Ekologicznego Szkół Powiatu Żarskiego”, „Ogólnopolskiej Nocy Profilaktyki”, „Dni Żar”, „Mistrzostw Pierwszej Pomocy dla Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej”, happeningu z okazji „Światowego dnia bez tytoniu” oraz happeningu pod hasłem „Weź świat na trzeźwo i bez przemocy”, przeprowadził edukacje profilaktyczne oraz dystrybucje materiałów edukacyjnych. Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach zorganizował szkolenie dla nauczycieli Szkoły Podstawowej w Trzebielu na temat „Profilaktyka uzależnień. Czym są dopalacze.”, przeprowadził dystrybucje materiałów edukacyjnych oraz pogadanki dotyczące uzależnień dla uczestników 6 półkolonii letnich, młodzieży z Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Żarach, nauczycieli i młodzieży z Ośrodka dla dzieci z Wadami Słuchu i Mowy w Żarach oraz uczestników wypoczynku zimowego ich rodziców oraz opiekunów. Przesłał do szkół scenariusze lekcji wraz z prezentacją pt. „Jak rozmawiać z młodzieżą na temat używek”.

WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

W powiecie żarskim, pod nadzorem PPIS w Żarach w 2018 r. było 86 placówek oświatowo-wychowawczych, 14 placówek letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży oraz 38 szkolnych gabinetów pielęgniarskich. Oceny dokonano na podstawie kontroli 72 placówek stałych, 14 placówek letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży oraz 12 gabinetów pielęgniarskich.

Stan sanitarno-techniczny placówek stałych w 14% wymagał poprawy, co skutkowało wystawieniem 10 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W kontrolowanych placówkach obserwuje się ciągłą poprawę stanu sanitarno-higienicznego oraz uwzględnienie zasad i norm higienicznych, jednak nie zaspokaja to wszystkich potrzeb.

Przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej szczególną uwagę zwracają na stworzenie dzieciom i młodzieży bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i wychowania.

Na higienę nauki mają wpływ następujące czynniki: mikroklimat, stanowiska pracy ucznia, rozkłady zajęć lekcyjnych oraz waga tornistrów.

Czynniki te w istotny sposób oddziałują na rozwój zdrowotny dziecka.

MIKROKLIMAT

Do właściwego mikroklimatu należy zaliczyć: **odpowiednią temperaturę, wilgotność i ruch powietrza**. Pod tym względem skontrolowano 52 gabinety lekcyjne. **Nie stwierdzono temperatury zaniżonej.**

Najlepszym środkiem na zapobieganie zagrożeń związanych z zanieczyszczeniami powietrza w pomieszczeniach jest sprawna wymiana powietrza, zapewniana przez wentylację i wietrzenie pomieszczeń.

W kontrolowanych placówkach, zwłaszcza w budynkach adoptowanych, stwierdza się brak lub nieprawidłową wentylację, która sukcesywnie, w miarę możliwości technicznych jest zapewniana.

W takiej sytuacji najprostszym sposobem utrzymania dobrej jakości powietrza jest aktywne wietrzenie pomieszczeń. Nieodpowiednie warunki w tym zakresie mogą prowadzić do dolegliwości ze strony układu oddechowego i osłabienia koncentracji.

STANOWISKA PRACY UCZNI

Stanowiska pracy, z których dzieci i młodzież korzystają przez znaczną część dnia w przedszkolu i szkole ma istotny wpływ na kształtowanie prawidłowej postawy.

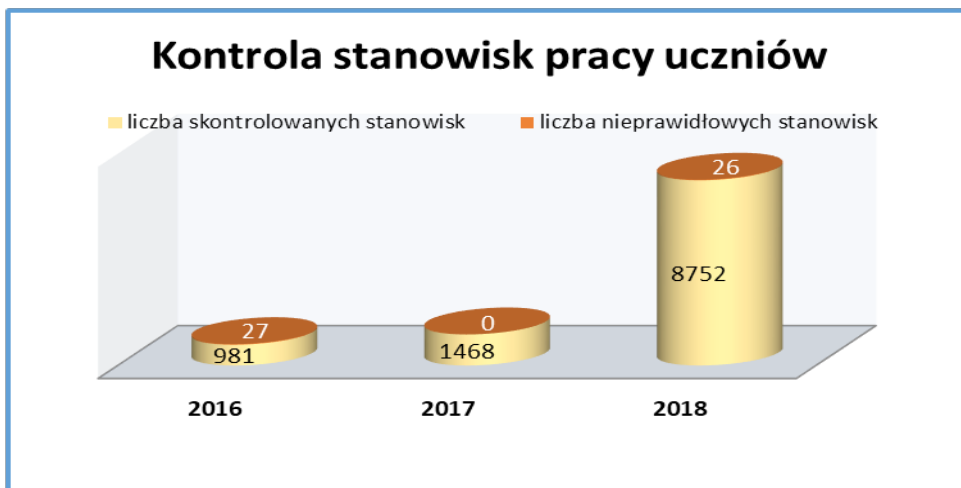
Stoły i krzesła powinny być prawidłowo zestawione i oznakowane numerem wielkości mebla lub odpowiednim kolorem oznaczającym wielkość mebla oraz posiadać certyfikaty.

Niedostosowanie mebli do wzrostu dzieci i uczniów sprzyja przyjmowaniu przez nich niewłaściwych postaw, powoduje przeciążenia niektórych mięśni,

a w konsekwencji powstawanie skolioz i innych schorzeń kręgosłupa.

W 2018 r. skontrolowano 8752 stanowiska pracy dzieci i młodzieży w 30 placówkach. W 2 placówkach (26 stanowisk) uczniowie zajmowali nieprawidłowe do swojego wzrostu stoliki i krzeselka.

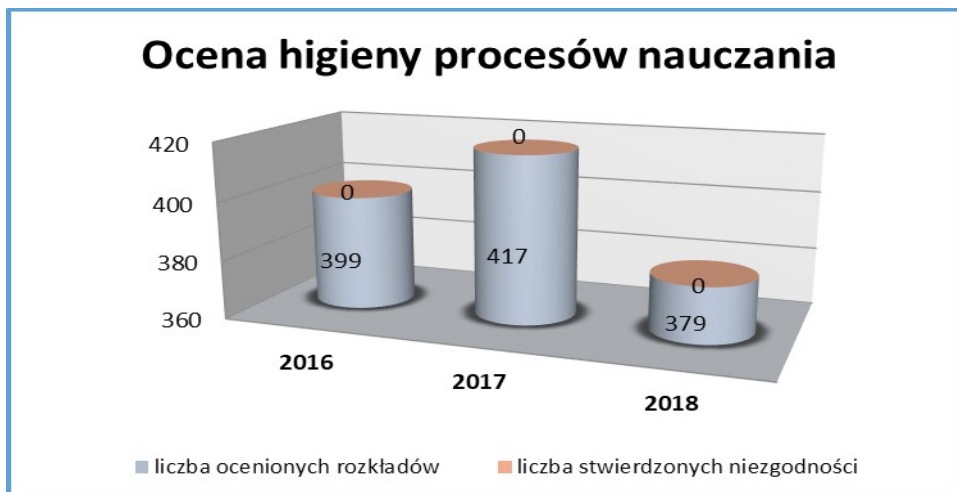
Sytuację w tym zakresie, w porównaniu do lat ubiegłych, przedstawia wykres:

ROZKŁADY ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Zapewnienie zgodnych z zasadami bezpieczeństwa i higieny rozkładów zajęć lekcyjnych wpływa korzystnie na zdolność przyswajania wiedzy i powoduje, iż praca uczniów staje się bardziej efektywna. Dobre ułożenie rozkładów zajęć lekcyjnych sprzyja właściwemu rozwojowi psychofizycznemu dziecka. **Skontrolowano 379 rozkładów zajęć lekcyjnych w 43 placówkach nauczania i wychowania. Nie stwierdzono nieprawidłowości.**

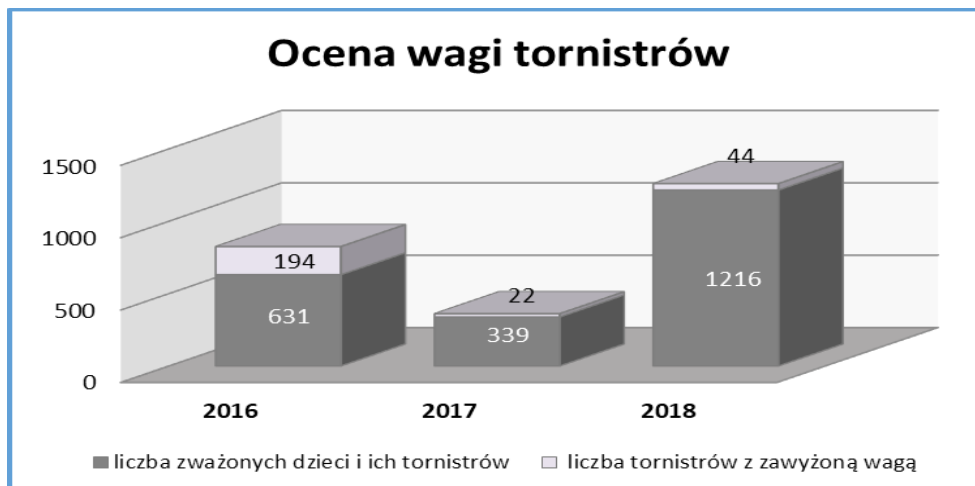
Sytuację w tym zakresie, w porównaniu do lat ubiegłych, przedstawia poniższy wykres:

WAGA TORNISTRÓW

Waga tornistrów ma istotny wpływ na postawę i zdrowie dzieci. **W 2018 r. skontrolowano wagę tornistrów uczniów w 6 szkołach podstawowych; zważono 1216 uczniów i ich tornistry. Zawyżoną wagę tornistra posiadało 44 uczniów, co stanowi 6,5% wszystkich badanych.** Sytuacja w tym zakresie, w stosunku do lat ubiegłych uległa poprawie.

WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

Przeciążenia tornistrów wynikają często z ciężaru samego tornistra, np. z materiału z jakiego jest on wykonany oraz z dodatkowej zawartości tornistrów, tj. segregatory, zabawki, dodatkowe książki (np. z biblioteki) czy napoje w szklanych butelkach.

Ponadto skontrolowano 37 placówek pod kątem zapewnienia uczniom możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych w szkole. Wszyscy uczniowie mają możliwość pozostawiania części podręczników i przyborów w szkole w wydzielonych szafkach, w wydzielonych miejscach w gabinetach lekcyjnych lub w indywidualnych szafkach odzieżowych.

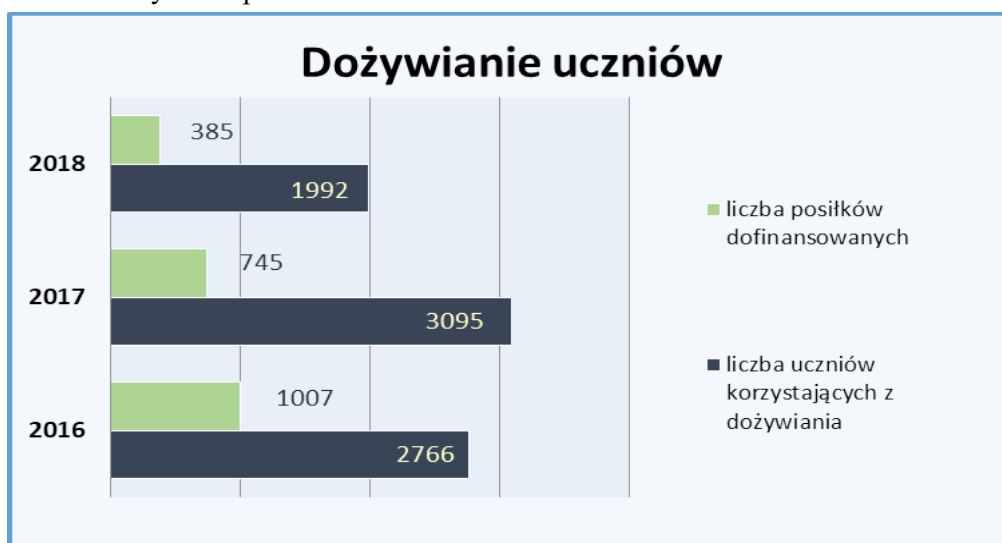
DOŻYWIANIE UCZNIÓW W SZKOŁACH

Dzieci i młodzież szkolna mają możliwość korzystania z dożywiania, tj.: drugich śniadań, obiadów jedno i dwudaniowych.

W 2016 r. z dożywiania skorzystało 2766 uczniów, w tym władze samorządowe dofinansowały 1007 posiłków, co stanowiło 36% wszystkich posiłków, natomiast w 2017 r. z dożywiania skorzystało 3095 uczniów, w tym dofinansowanych było 745 posiłków, co stanowiło 24% wszystkich posiłków.

W 2018 r. z dożywiania skorzystało 1992 uczniów, w tym dofinansowanych było 385, co stanowiło 19% wszystkich posiłków.

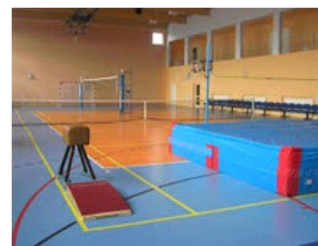
INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Ważnym czynnikiem warunkującym rozwój i zdrowie uczniów jest aktywność fizyczna.

Spośród 38 skontrolowanych szkół, 15 posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem, 5 szkolny zespół sportowy bez boiska, 1 tylko salę zastępczą, 8 salę zastępczą z boiskiem, a 2 boisko sportowe. W 7 placówkach brak jest infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. W 2 placówkach zajęcia wychowania fizycznego odbywały się na korytarzach szkolnych.

Ponadto 5 placówek korzystało z hali sportowej.

Po lekcjach wychowania fizycznego dzieci i młodzież nie korzystają z natrysków, używane są one tylko po dodatkowych zajęciach. Wyposażenie sal gimnastycznych w zdecydowanej większości nie posiada certyfikatów.

SUBSTANCJE I PREPARATY CHEMICZNE W SZKOŁACH

Skontrolowano 9 gabinetów chemicznych, w których stwierdzono 172,41 kg substancji i preparatów chemicznych - nie stwierdzono przeterminowanych odczynników.

Substancje i preparaty chemiczne przechowywane są prawidłowo, posiadają prawidłowe oznakowanie oraz karty charakterystyk.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ UCZNIÓW

Niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów uniemożliwiają zachowanie podstawowych zasad higieny.

Dzieci i młodzież w sposób szczególnie narażone są na różnego rodzaju zagrożenia. Ciepła, bieżąca woda przy umywalkach do mycia rąk jest niezbędna do tego, aby wyrobić w uczniach nawyk mycia rąk przed i po wyjściu z toalety oraz w innych

WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

sytuacjach w miarę potrzeb. Niedokładne mycie rąk lub unikanie mycia może być przyczyną zachorowalności na choroby zakaźne.

W 2018 r. wystawiono 1 decyzję nakazującą zapewnić bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych.

PLACE ZABAW DLA DZIECI W ŻŁOBKACH I PRZEDSZKOLACH

W 2018 r. skontrolowano 48 placów zabaw w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Urządzenia i sprzęt do zabaw zapewniały bezpieczne użytkowanie, piaskownice były zabezpieczone przed odpadami zwierzęcymi, przynajmniej raz w roku był wymieniony piasek w piaskownicach.

Konieczność wymiany piasku w piaskownicach oraz właściwe zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami ma na celu ochronę dzieci przed chorobami pasożytniczymi, w tym przede wszystkim pochodzenia odzwierzęcego.

OPIEKA MEDYCZNA W SZKOŁACH

Na terenie powiatu żarskiego dzieci ze wszystkich szkół mają zapewnioną opiekę pielęgniarską. Opieka ta prowadzona jest w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej przez pielęgniarki środowiska szkolnego.

Sprawowana jest w różnym wymiarze czasowym (codziennie, 1 raz w tygodniu, 1 raz w miesiącu).

W 2018 r. nadzorem objęto 12 gabinetów pielęgniarskich.

W ramach współpracy z pielęgniarkami szkolnymi uzyskano dane o przeglądach higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych, które przedstawia poniższa tabela:

<i>Rok</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
Liczba uczniów w placówkach	2374	1195	1227
Liczba uczniów z wszawicą	23	5	7
Liczba uczniów ze świerzmem	2	1	1

PLACÓWKI LETNIEGO I ZIMOWEGO WYPOCZYNKU

Wypoczynek letni i zimowy dla dzieci organizowany jest w formie wyjazdowej lub w miejscu zamieszkania. Stan sanitarno-higieniczny placówek jest dobry. Placówki są dobrze zorganizowane, a dzieci są pod opieką wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. W czasie ferii zimowych ze zorganizowanego wypoczynku skorzystało tylko 124 dzieci i był to wypoczynek w miejscu zamieszkania. W trakcie wakacji 200 dzieci i młodzieży skorzystało z wypoczynku w miejscu zamieszkania.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Wszystkie czynniki, które są przedmiotem kontroli, mają ogromny wpływ na rozwój i zdrowie dzieci. Szkoła i jej wyposażenie stanowią dla wzrastającego organizmu środowisko zewnętrzne, które wpływa na różne funkcje życiowe, rozwój, zdolność do pracy i wyniki tej pracy.

Dzieci w przedszkolach i szkołach spędzają znaczną część czasu, rosną, kształtują się i doskonalą sprawność swoich narządów.

W związku z tym bardzo ważne jest zapewnienie dobrego stanowiska pracy dziecka, które sprzyjać będzie właściwemu psychofizycznemu rozwojowi. Na kształtowanie prawidłowej postawy uczniów istotny wpływ ma dostosowanie ławek do wzrostu dziecka. Bardzo ważnym czynnikiem jest również prawidłowa waga tornistrów. W tym zakresie, wskazana jest ścisła współpraca dyrektorów szkół z rodzicami. Temat ten wielokrotnie akcentowany jest w trakcie kontroli.

W dalszym ciągu infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego jest niewystarczająca, a wyposażenie sal gimnastycznych i boisk szkolnych w urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami jest za małe.

Dążenie organów prowadzących i dyrektorów do poprawy warunków higieniczno-zdrowotnych w miejscach pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, którymi zarządzają, jest widoczne. Obserwuje się ciągłą poprawę stanu sanitarno-higienicznego placówek.

Stan sanitarno-higieniczny w placówkach oświatowo-wychowawczych w powiecie żarskim należy ocenić jako dobry.

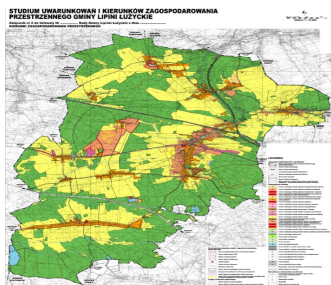
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2018 r. skupiała się przede wszystkim na:

- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowaniu inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- przeprowadzaniu kontroli w trakcie budowy obiektu budowlanego;
- uczestniczeniu w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych;
- udzielaniu konsultacji ustnych i telefonicznych, dotyczących głównie zapewnienia odpowiednich wymogów higieniczno-zdrowotnych na etapie rozwiązań projektowych oraz na etapie przeprowadzania bieżących remontów w obiektach budowlanych.

Wymienione kierunki działań mają charakter zapobiegawczy i pozwalają na wyegzekwowanie wymogów higieniczno-zdrowotnych oraz higieny środowiska na różnych etapach realizacji przedsięwzięć/inwestycji: opiniowania usytuowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, uzgodnień rozwiązań projektowych, a także odbiorów końcowych obiektu, co w następstwie ma ogromne znaczenie w zakresie oddziaływania środowiska na zdrowie publiczne.

OPINIOWANIE PROJEKTÓW MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

W 2018 roku wydano 2 pisma uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko i 9 opinii o projekcie dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (5 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz 4 projekty studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), w tym 5 negatywnie.

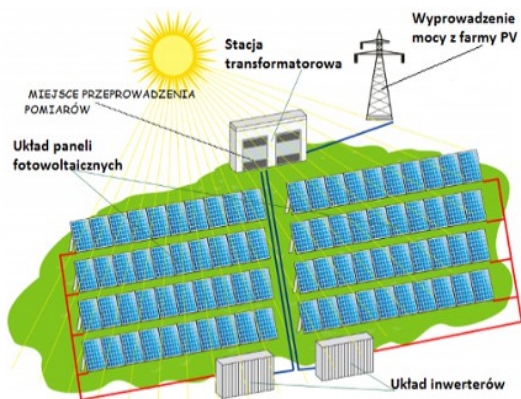
Wydane opinie dotyczyły uporządkowania struktur urbanistycznych w miastach oraz wsiach m.in. z przeznaczeniem terenów na:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny zabudowy usługowej,
- tereny zabudowy usług kultury,
- tereny sportu i rekreacji,
- tereny zabudowy produkcyjnej i magazynów ,
- funkcji aktywności gospodarczych,
- tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (farma fotowoltaiczna),
- tereny o dominującej funkcji terenów eksploatacji kopalni,
- tereny rolnicze oraz tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy zagrodowej,
- tereny zabudowy zagrodowej,
- tereny rolnicze do zalesienia,
- tereny lasów,
- tereny zieleni urządzonej,
- tereny cmentarzy,
- tereny wód powierzchniowych,
- tereny dróg zbiorczych, dojazdowych, wewnętrznych oraz tereny ciągów pieszo-jezdných,
- tereny obiektów i urządzeń telekomunikacji.

OPINIOWANIE PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH ZGODY NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

W tym zakresie, w 2018 r. wydano 6 opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji, w tym 1 negatywnie. Wydano 44 opinie sanitarnych w sprawie dotyczącej konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, z czego w 3 przypadkach wnoszono o wykonanie raportu, nie wydano żadnej

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

opinii w sprawie zakresu raportu oddziaływania na środowisko. Podstawowymi kryteriami opiniowania były między innymi:

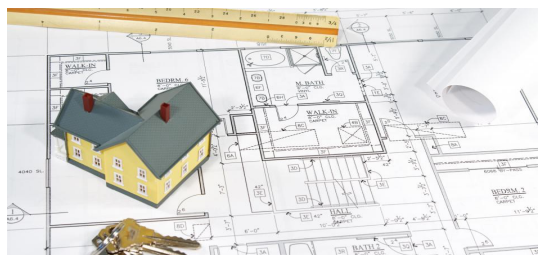
- zapewnienie odpowiednich zabezpieczeń na terenach dla inwestycji powstających na obszarach chronionych (głównie w odniesieniu do ujęć wody),
- zabezpieczenie terenów zabudowy mieszkaniowej przed hałasem, zanieczyszczeniem powietrza,
- zwrócenie uwagi na skutki mogące wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu powodowane wytwarzaniem odpadów, wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi, lokalizacją cmentarzy itp.

UZGADNIANIE DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ

Uzgodniono 12 dokumentacji projektowych.

Opiniowanie rozwiązań projektowych uwzględniało:

- zapewnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych oraz higieny środowiska w rozwiązaniach projektowych,
- zachowanie funkcji obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem oraz higieny środowiska,
- zapewnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- eliminację możliwości zanieczyszczenia żywności w obiektach produkujących i prowadzących obrót żywnością;
- zapewnienie odpowiedniego czasowego gromadzenia odpadów medycznych;
- zapewnienia odpowiedniej segregacji i gromadzenia odpadów;
- zapewnienia odpowiednich warunków techniczno-budowlanych, z uwzględnieniem przepisowej krotności wymiany powietrza i jego czystości,
- zapewnienia wody bieżącej ciepłej i zimnej o odpowiednich parametrach, odpowiednie odprowadzenia nieczystości ciekłych, odpowiedniej wysokości pomieszczeń, itp.
- zapewnienie odpowiednich wymogów higieniczno-zdrowotnych w obiektach prowadzących działalność leczniczą.

Wymagano również uzyskania odpowiednich odstępstw od wymagań techniczno-budowlanych (wysokość pomieszczeń, oświetlenie, zagłębienie,) od Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

KONTROLE W TRAKCIE REALIZACJI OBIEKTU BUDOWLANEGO

Przeprowadzono 1 kontrolę w trakcie realizacji obiektu budowlanego.

ODBIORY KOŃCOWE OBIEKTÓW

Podczas przeprowadzonych kontroli zwracano uwagę na zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową oraz zgodność z wymogami higieniczno-zdrowotnymi.

Uczestniczono w 55 odbiorach końcowych obiektów w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania, w tym:

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

• warsztaty samochodowe, stacje kontroli, myjnie	- 7
• obiekty przemysłowe i magazynowe, biurowo-socjalne	- 12
• gabinet stomatologiczny i lekarski, przychodnia z apteką	- 4
• pracownia protetyczna	- 1
• gabinety kosmetyczne, fryzjerskie, solarium	- 8
• obiekty gastronomiczne	- 3
• budynki handlowo-usługowe	- 9
• zakład uprawy grzybów jadalnych	- 1
• budynki mieszkalne wielorodzinne	- 4
• budynki dydaktyczno-szkoleniowy, sale bankietowe	- 2
• centrum przesiadkowe	- 1
• inne obiekty (w tym kontenerowe szatnie i świetlice)	- 3

PODSUMOWANIE

Na porównywalnym poziomie w stosunku do lat poprzednich obserwuje się brak zgodności wykonania inwestycji z dokumentacją projektową. Wielokrotnie stwierdzono brak realizacji wymogów higieniczno-zdrowotnych, które były przewidziane na etapie rozwiązań projektowych oraz niespełnienie wymogów higieniczno-zdrowotnych na etapie uzgodnień projektowych opiniowanych przez rzeczoznawców do spraw higieniczno-zdrowotnych.

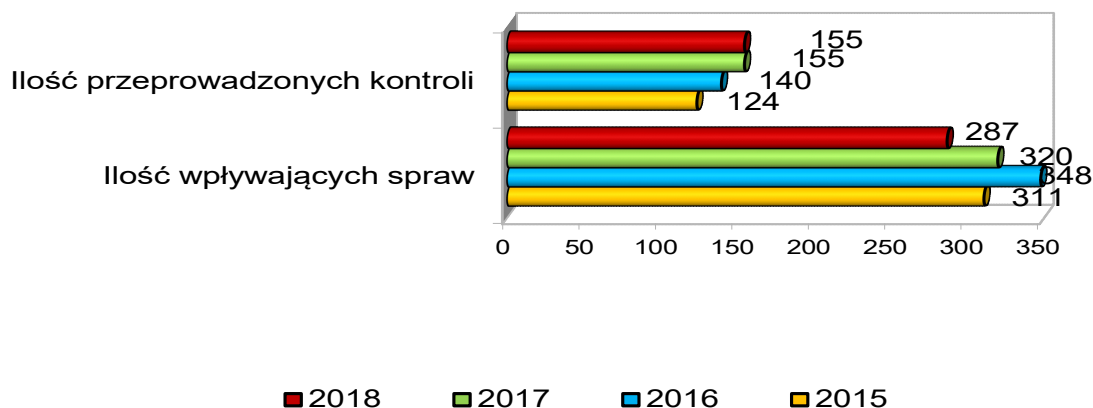
W porównaniu do roku poprzedniego:

- liczba kontroli tzw. odbiorów końcowych w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania utrzymała się na podobnym poziomie;
- ilość uzgadnianych dokumentacji projektowych zmalała;
- wzrosła liczba opinii projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- zmniejszyła się liczba wniosków o wydanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- wzrosła ilość wniosków w sprawie konieczności sporządzenia raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko i jego zakresie;

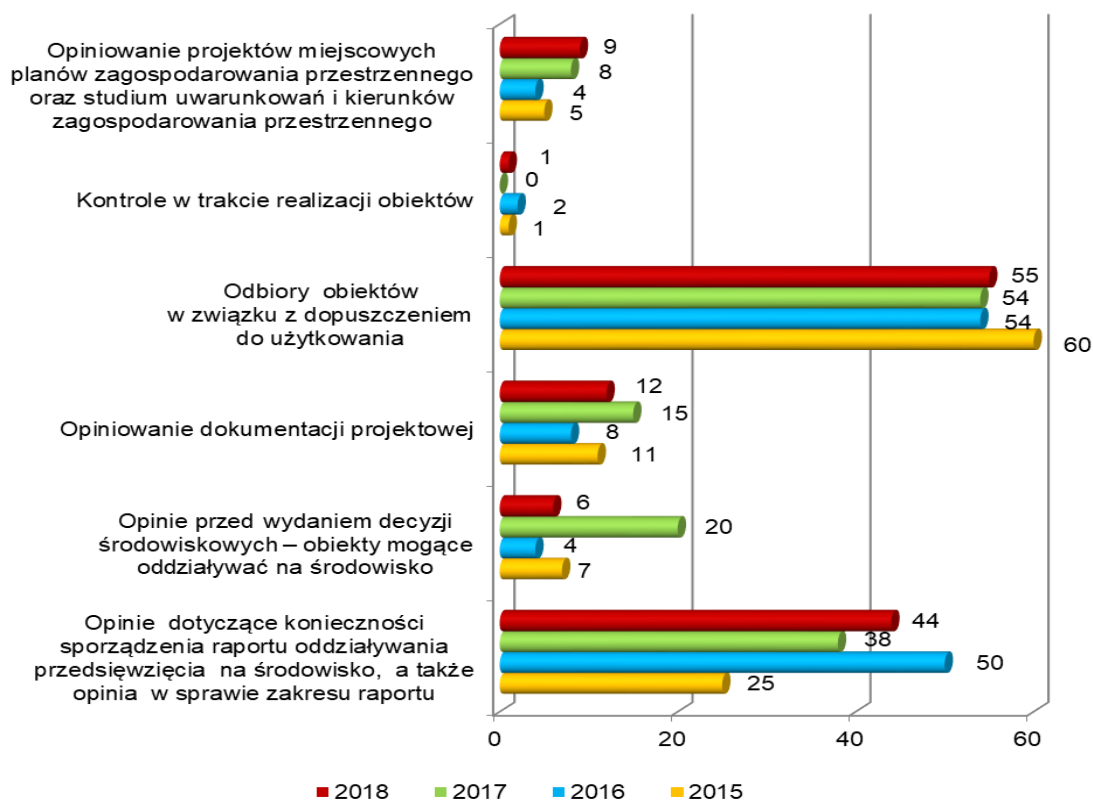

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Ilość spraw, a działalność kontrolna ZNS w latach 2015-2018

Część graficzna ilustrująca działalność w zakresie ZNS w latach 2015-2018

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach realizuje kierunki działań, które wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia i wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia. Wszelkie podejmowane działania dostosowane są do potrzeb zdrowotnych środowiska lokalnego powiatu żarskiego.

Do zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żarach należy organizacja, realizacja, koordynowanie, monitorowanie i nadzorowanie działalności oświatowo-zdrowotnej, a celem jest kształtowanie postaw prozdrowotnych.

Realizowane są następujące działania:

- inicjowanie i realizacja kierunków przedsięwzięć, zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, utrwalanie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz metod profilaktyki zdrowotnej;
- aktywowanie społeczności lokalnej do podejmowania działań na rzecz własnego zdrowia;
- prowadzenie porad i szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia, pracowników placówek nauczania i wychowania, przedstawicieli organizacji społecznych i stowarzyszeń w zakresie metodyki oświaty zdrowotnej i prowadzonych działań;
- koordynowanie ogólnopolskich, wojewódzkich i powiatowych programów edukacyjnych, realizowanych przez placówki nauczania i wychowania;
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki zdrowotnej;
- udzielenia porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu szkodliwych czynników na zdrowie człowieka;
- monitorowanie i ocena podejmowanych do realizacji programów edukacyjnych.

Wszystkie podejmowane interwencje programowe i nieprogramowe mają tematyczne odzwierciedlenie w założeniach strategicznych Narodowego Programu Zdrowia i służą poprawie stanu zdrowotnego społeczności. Zgodnie z tymi założeniami zdrowie człowieka, co wyraźnie należy podkreślić, aż w 40-50% zależy od stylu życia jednostki. Stąd też, wyraźny nacisk PPIS w Żarach kładzie na działania promocyjne i profilaktyczne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach prowadzi działania oświatowe przy współpracy z wieloma instytucjami, jednostkami, organizacjami i ekspertami szczebla lokalnego:

- Starostwem Powiatowym w Żarach,
- Urzędem Miasta w Żarach,
- Urzędem Gminy w Żarach,
- Urzędem Marszałkowskim w Zielonej Górze,
- Miejską Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach,
- PCK w Żarach,
- Urzędem Miasta w Lubsku,
- TV Regionalną w Żarach,
- Gazetą Regionalną,
- Lubuskim Klubem Amazonek,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej powiatu żarskiego,
- Komendą Powiatową Policji w Żarach,
- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Żarach,
- Kuratorium Oświaty Oddział Rejonowy w Żarach,
- Dyrekcjami szkół i przedszkoli powiatu żarskiego, oraz licznymi indywidualnymi sponsorami.

REALIZOWANE PROGRAMY ZDROWOTNE I AKCJE PROMUJĄCE ZDROWIE

PROGRAMY EDUKACYJNE

Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Głównym celem programu jest wzrost wiedzy na temat HIV i AIDS oraz zmniejszenie liczby zakażeń HIV w drodze ryzykownych zachowań. Program realizowany jest w różnych formach, między innymi:

- poprzez kampanie medialne realizowane z udziałem Krajowego Centrum ds. AIDS;
- obchody Światowego Dnia AIDS – 1 grudnia;
- obchody Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS - trzecia niedziela maja;
- systematyczne działania edukacyjne w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV;
- edukację i uświadamianie społeczeństwa;

Liczba osób zakażonych HIV wciąż wzrasta, a nieleczone zakażenie HIV prowadzi do zachorowania na AIDS. Na ryzyko zakażenia HIV narażeni są wszyscy – bez względu na wiek, płeć, orientację seksualną, religię czy rasę.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

W związku z tym, wiedza na temat HIV i AIDS jest niezbędna każdemu człowiekowi. Droga do zatrzymania wzrostu zachorowań nie są leki, lecz unikanie sytuacji, w których można zarazić się wirusem. Kluczową kwestią jest profilaktyka i uświadamianie, jakie są kanały przenoszenia HIV. Od wdrożenia badań w 1985 r. do 31 października 2018 r. (przy uwzględnieniu korekt i uaktualnień danych) stwierdzono zakażenie HIV u 23 656 obywateli Polski, odnotowano 3 657 zachorowań na AIDS, natomiast 1 408 chorych zmarło. Szacuje się, iż faktyczna liczba zakażonych może być nawet trzykrotnie większa. Na dzień 31.12.2018 r. leczeniem antyretrowirusowym (ARV) objętych było około 11 063 pacjentów, w tym 101 dzieci. Stąd tak istotne promowanie świadomego, anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV.

W ramach programu pracownicy PZ i OZ utworzyli 5 punktów informacyjno-edukacyjnych przyłączając się do imprez lokalnych w ramach których przeprowadzono poradnictwo i dystrybucję tematycznych materiałów edukacyjnych, działaniami zostało objętych 600 osób. Zorganizowano kampanię społeczną pod hasłem „Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”, w ramach której 14 lutego 2018 r. przy współpracy lokalnych kawiarni i pizzerii rozdano materiały zachęcające do testowania w kierunku HIV ok 100 osobom.

W ramach obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS w grudniu 2018 r. zorganizowano akcje prozdrowotne w placówkach oświatowych, w tym 4 wykłady na podstawie prezentacji multimedialnej, projekcje filmu edukacyjnego oraz rozwiązywanie przez uczniów krzyżówki z wiedzy na temat HIV/AIDS.

Programem profilaktyki HIV/AIDS w 2018 r. objęto ogółem 33438 mieszkańców powiatu żarskiego.

Wojewódzki Program Prewencji Pierwotnej Nowotworów.

Program wpisuje się w Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych realizowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia i Ministerstwo Zdrowia.

Celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na nowotwory, w tym na raka piersi oraz raka szyjki macicy poprzez propagowanie profilaktyki pierwotnej wśród ogółu kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych. Program kładzie nacisk na samokontrolę piersi poprzez regularne ich samobadanie, poznawanie zmienności struktury piersi w zależności od fazy cyklu i wieku, uwrażliwienie na fakt istnienia problemu raka piersi i raka szyjki macicy oraz uświadomienie konieczności wykonywania regularnych badań cytologicznych, USG piersi i mammografii.

Na terenie powiatu żarskiego w 2018 r. przeprowadzono 3 kampanie edukacyjne pod hasłem „Październik miesiącem walki z rakiem piersi”. Akcje prozdrowotne skierowane były do dziewcząt w szkołach ponadgimnazjalnych w ramach, których odbywały się wykłady na podstawie prezentacji multimedialnej, instruktaż samobadania piersi wraz z ćwiczeniami na fantomie i dystrybucją tematycznych materiałów. Ogółem działaniami objęto 205 osób.

Zorganizowano Powiatowy Konkurs Plastyczny na ulotkę profilaktyczną dla uczniów szkół średnich, który miał na celu promowanie profilaktyki nowotworowej oraz zaangażowanie młodzieży w działania prozdrowotne. Honorowym Patronem Konkursu i fundatorem nagród był Starosta Powiatu Żarskiego.

W ramach programu pracownicy PZ i OZ utworzyli 6 punktów informacyjno-edukacyjnych przyłączając się do imprez lokalnych takich jak: Finał WOŚP w Przewozie, Akcja profilaktyczna „Zdrowie dla wszystkich” w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Żarach, Akcja prozdrowotna „Otyłość i nadwaga chorobą XXI wieku” w Zespole Szkół Technicznych w Lubsku, Piknik Zdrowia w Żarach organizowany przez Urząd Marszałkowski w Zielonej Górze, Piknik Rodzinny na Dzień Dziecka w Przewozie, Happening „Młodość wolna od uzależnień” w Lubsku. Podczas akcji propagowano zdrowy styl życia mający zapobiegać chorobom nowotworowym, udzielano informacji o dostępnych badaniach profilaktycznych, a także przeprowadzano instruktaże samobadania piersi na fantomie.

Edukacją i informacją w zakresie profilaktyki nowotworowej objęto ogółem 47535 osób.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Program promowania racjonalnego odżywiania i aktywności fizycznej „Trzymaj Formę”.

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Do priorytetowych założeń programu zalicza się zwiększenie wiedzy dotyczącej zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, dostarczenie wiedzy i umiejętności korzystania z informacji zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych, kształtowanie postaw i zachowań w zakresie prawidłowego żywienia i uprawiania aktywności fizycznej oraz propagowanie zdrowego stylu życia w szkole, w domu i środowisku pozaszkolnym.

Program przeznaczony jest dla uczniów oddziałów gimnazjalnych i starszych klas szkół podstawowych. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami, opiekunami i środowiskiem lokalnym, opracowują własne sposoby i formy propagowania zasad zdrowego stylu życia, zarówno w szkole, jak i w swojej rodzinie. Projekty powinny być interdyscyplinarne, traktujące problem zdrowego trybu życia całościowo, odnoszące się zarówno do zdobywania konkretnych umiejętności, jak też do kształtowania postaw i zwiększania zainteresowania problematyką prozdrowotną. Projekty powinny łączyć aktywność uczniów, spełnienie ich oczekiwań, zaangażowanie otoczenia szkoły i społeczności lokalnej z wykorzystaniem najnowszej dostępnej wiedzy we wskazanym zakresie.

W roku szkolnym 2017/2018 do realizacji programu w powiecie żarskim przystąpiło 54% szkół podstawowych (21 szkół) i wszystkie gimnazjalne (3 szkoły). W ramach programu przeprowadzono 8 prelekcji dotyczących zasad prawidłowego odżywiania na przykładzie talerza zdrowia dla dzieci uczestniczących w półkoloniach letnich i zimowych, jedną prelekcję dla uczniów szkoły średniej oraz prelekcję dla rodziców uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Lubsku dotyczącą prawidłowego odżywiania dzieci w wieku szkolnym z przedstawieniem zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży takich jak nadwaga, otyłość, bulimia i anoreksja. W trakcie trwania 7 lokalnych imprez w ramach utworzonych punktów informacyjno-edukacyjnych dokonywano pomiarów BMI i tkanki tłuszczowej oraz udzielano porad dotyczących zasad prawidłowego odżywiania i wpływu aktywności fizycznej na zdrowie, w akcjach wzięło udział 630 osób. Przeprowadzono powiatowy etap wojewódzkiego konkursu plastycznego „Wiem co jem” dla uczniów szkół podstawowych wśród 113 zgłoszonych prac plastycznych. Ponadto PSSE w Żarach zorganizowała 2 szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu i pracowników Zakładów Opieki Zdrowotnej z powiatu żarskiego.

Głównym środkiem przekazu są materiały edukacyjne w postaci programowych broszur dla młodzieży, ulotek informacyjno-edukacyjnych dla rodziców, plakatów z talerzem zdrowia, poradników dla nauczycieli, przykładowych scenariuszy zajęć oraz materiałów dodatkowych dostępnych na stronie internetowej trzymajforme.pl.

Koordynatorzy szkolni zgodnie twierdzą, że program „Trzymaj Formę” jest niezwykle potrzebny, jego realizacja przynosi korzyści zarówno w rozwoju fizycznym jak i w pozytywnym myśleniu, a uczniowie chętnie uczestniczą w różnych formach podczas realizacji przedsięwzięć. Ponadto każde, choćby najmniejsze działanie dotyczące zagadnień zdrowego odżywiania i właściwej aktywności fizycznej wnosi pozytywny skutek w codzienne życie ucznia, a poznając szerzej te zagadnienia ma świadomość ceny własnego zdrowia i swoich najbliższych.

W roku szkolnym 2017/2018 wyedukowano 2285 uczniów gimnazjów i szkół podstawowych.

Krajowy Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Celem głównym programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w powiecie żarskim, poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy.

Program kładzie nacisk na zwiększenie odsetka osób, które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa wśród młodzieży i ludzi wchodzących w dorosłe życie, zachęcanie do podejmowania odpowiedzialnych wyborów, promowanie postaw ludzi odpowiedzialnych za zdrowie własne i swoich bliskich, promowanie sprzyjających zdrowiu form spędzania wolnego czasu, kształtowanie postaw asertywnych wobec palenia tytoniu, zwiększenie odsetka osób deklarujących rzucenie palenia, zmniejszenie odsetka dzieci narażonych na bierne palenie oraz zmniejszenie liczby osób ekspozowanych na działanie dymu tytoniowego w miejscach publicznych. W ramach działań dotyczących realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w 2018 r. zorganizowano między innymi 7 akcji prozdrowotnych na terenie powiatu żarskiego, w tym punkty informacyjno-edukacyjne przy współpracy z ratownikiem medycznym, gdzie można było między innymi wziąć udział w pokazie udzielania pierwszej pomocy na fantomie.

Akcje udało się zorganizować dzięki wsparciu i zaangażowaniu licznych partnerów.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Wiosenna kampania Światowego Dnia bez Tytoniu w 2018 r. realizowana była we współpracy z Zespołem Szkół Technicznych w Lubsku. Z okazji kampanii zorganizowano happening, w którym wzięły udział dzieci z przedszkola, uczniowie ze szkół podstawowych, młodzież z gimnazjum i szkół średnich oraz opiekunowie i zaproszeni goście. Dodatkową atrakcją był punkt informacyjno-edukacyjny dla społeczności lokalnej. Organizatorami był Zespół Szkół Technicznych w Lubsku przy współpracy PSSE w Żarach.

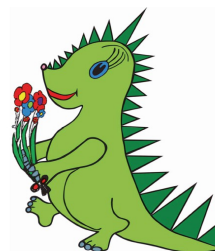
Podczas jesiennej kampanii edukacyjnej „Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu” przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych dla uczniów szkół średnich na temat skutków zdrowotnych wynikających z palenia tytoniu oraz utworzono punkt informacyjno-edukacyjny. W ramach punktu udzielano porad i konsultacji dotyczących m.in. zdrowego stylu życia bez palenia tytoniu wraz z pomiarem tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W 2018 roku informacją i edukacją objęto 36 149 osób.

„Czyste Powietrze wokół Nas”.

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń jak również, wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów, „wydobycia” dymu papierosowego, zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca w których mogą być narażone na dym oraz zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów.

Dla dzieci w wieku przedszkolnym, bierne palenie oznacza m.in. zwiększoną częstość występowania przewlekłego zapalenia ucha środkowego, zwiększoną konieczność interwencji chirurgicznej w przebiegu tej choroby, zaburzenia rozwoju psychoruchowego, zaburzenia zachowania dziecka, mniejszą odporność na infekcje. W tym kontekście, szczególnie ważna jest realizacja wychowania antytytoniowego dla grupy dzieci 5 i 6 letnich wraz z ich rodzicami.

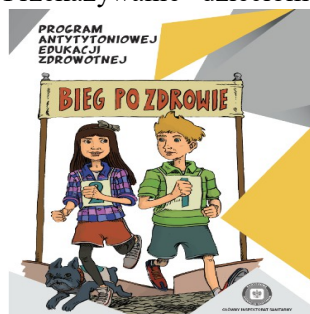
W roku szkolnym 2017/2018 do realizacji programu w powiecie żarskim przystąpiło 65% przedszkoli i oddziałów przedszkolnych z powiatu żarskiego. Edukacją objęto 1194 dzieci i rodziców/opiekunów. Koordynatorzy przedszkolni programu zostali przygotowani do realizacji programu przez powiatowego koordynatora z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żarach. Do realizacji programów w placówkach nauczania i wychowania wykorzystano różne formy przekazu, takie jak: prelekcje i pogadanki, formy wizualne i gazetki, tematyczne zajęcia plastyczne i ruchowe, konkursy oraz spotkania z rodzicami, rozmowy indywidualne, wycieczki terenowe i happeningi przedszkolne.

„Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Przekazywanie dzieciom wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych oraz kształtowanie odpowiednich umiejętności i postaw związanych z tym obszarem przyczynia się do zdrowego stylu życia, który uważany jest za główny czynnik wpływający na zdrowie człowieka.

Grupa, do której został skierowany program profilaktyki antytytoniowej, to dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Dzieci w tym wieku zaczynają kształtować w sobie cechy i nawyki, które mogą pozostać z nimi przez całe życie. Dlatego tak ważne jest podejmowanie wobec nich odpowiednio zaplanowanych działań w zakresie profilaktyki palenia tytoniu. Uzasadnieniem do skierowania programu do tej grupy są wyniki badań, prowadzonych w Polsce i w wielu krajach na świecie.

Wynika z nich, że większość dorosłych palaczy podjęła próby palenia tytoniu, będąc jeszcze nastolatkami. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów uczniów, gdyż jak wskazują badania naukowe, zwiększa to skuteczność programów profilaktycznych.

W roku szkolnym 2017/2018 zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego do realizacji II edycji programu w powiecie żarskim przystąpiło 12 szkół podstawowych.

Ogólnie programem zostało objętych 166 uczniów.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”, w tym program „ARS jak dbać o miłość”.

Projekt realizowany jest w partnerstwie 4 instytucji: Instytutu Medycyny Wsi w Lublinie, Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, Państwowe Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Koordynatorem krajowym programu jest Główny Inspektorat Sanitarny, a zaangażowane w jego realizację są wszystkie jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Głównym celem projektu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Adresatami programu są: kobiety w wieku prokreacyjnym, pomiędzy 15 a 49 rokiem życia, lekarze, nauczyciele, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, pracownicy wybranych zakładów pracy, ogół społeczeństwa jako adresat kampanii społecznej.

W 2018 w ramach projektu podejmowane były następujące działania: przeprowadzono 29 prelekcji dla młodzieży szkolnej i przebywającej na półkoloniach zimowych i letnich w powiecie żarskim razem z dystrybucją materiałów edukacyjnych. Zorganizowany został Konkurs ph „Wyraź się” dla uczniów szkół średnich powiatu żarskiego, który miał na celu przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych oraz wzmocnienie zaangażowania młodzieży szkolnej w tego typu działania. Honorowym Patronem Konkursu i fundatorem nagród był Starosta Powiatu Żarskiego.

W trakcie trwania lokalnych imprez i akcji prozdrowotnych zorganizowano punkty informacyjno-edukacyjne promujące życie bez nałogów z możliwością pomiaru tlenku węgla w wydychanym powietrzu i symulacji odbierania otoczenia przy użyciu algogogli, ogólnie z porad skorzystało 1167 osób. Przeprowadzono ogólnopolskie kampanie społeczne pod nazwą „Melanż, Oczekiwanie vs. Rzeczywistość” i „STOP Dopalaczom” skierowane do młodzieży w wieku 15-19 lat, rodziców oraz nauczycieli i pedagogów, poprzez rozpowszechnienie materiałów edukacyjnych w placówkach oświatowych powiatu żarskiego i publikacje na stronie edukacyjnej i Facebooku PSSE w Żarach, których głównym celem było zwrócenie uwagi młodzieży na negatywne skutki korzystania z używek, rozpowszechnienie wiedzy na temat wpływu uzależnień na życie człowieka oraz promocji zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów.

Ogólnie w 2018 r. działaniami objęto 45371 mieszkańców powiatu żarskiego.

Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy.

Program edukacyjny w zakresie profilaktyki wszawicy wśród dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów szkół podstawowych jest odpowiedzią Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubuskiego na kwestie związane z rozprzestrzenianiem się wszawicy, podnoszone przez zaniepokojonych rodziców, nauczycieli, dyrektorów szkół i przedszkoli.

Wszawica zaliczana jest do grupy inwazji pasożytami zewnętrznymi i mimo że nie znajduje się obecnie w wykazie chorób zakaźnych stanowiącym załącznik do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151, 1669), wciąż niesie ryzyko łatwego rozprzestrzeniania się w dużych skupiskach ludzkich (przedszkola, szkoły, internaty, placówki letniego i zimowego wypoczynku). Jest dolegliwością utrudniającą codzienne życie, a związane z nią zmiany skórne mogą wymagać leczenia.

Celem programu jest zmniejszenie występowania wszawicy poprzez dostarczenie wiedzy z zakresu zapobiegania wszawicy oraz kształtowanie pozytywnych i aktywnych postaw prozdrowotnych wśród dzieci, rodziców i nauczycieli.

W ramach programu podejmowane były następujące formy: szkolenie dla pracowników Zakładów Opieki Zdrowotnej, indywidualne szkolenia i instruktaże dla koordynatorów programu w placówkach oświatowych, w których był problem, dystrybucja materiałów edukacyjnych oraz pogadanki i prelekcje multimedialne dla dzieci dotyczące higieny osobistej wieku dojrzewania i profilaktyki chorób pasożytniczych. W 2018 r. do programu przystąpiło 39 placówek oświatowych, a działaniami edukacyjnymi objęto 1651 dzieci przedszkolnych i 2024 uczniów szkół podstawowych oraz ich rodziców/opiekunów.

INTERWENCJE NIEPROMOGRAMOWE

Światowy Dzień Zdrowia - „Zdrowie dla Wszystkich”.

Światowa Organizacja Zdrowia powstała na kanwie przekonania, że wszyscy ludzie powinni móc korzystać z prawa do najwyższego możliwego poziomu zdrowia. Każdego roku 7 kwietnia w rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia i każdego roku motyw przewodni poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego. W 2018 jubileuszowym roku (70-tym) działalności Światowej Organizacji Zdrowia tematem Światowego Dnia Zdrowia było powszechne ubezpieczenie zdrowotne. „Zdrowie dla wszystkich” to nie

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

tylko hasło Światowego Dnia Zdrowia, ale wizja przyswiecejająca działalności Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Doskonały, najwyższy możliwy poziom zdrowia dla wszystkich ludzi, to wyzwanie dla światowych liderów i motyw przewodni wspierania krajów w dążeniu do Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej (UHC).

W ramach kampanii przeprowadzono akcje edukacyjne dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, w tym wykład, punkt informacyjno-edukacyjny i dystrybucję tematycznych materiałów w trakcie trwania „Tygodnia Zdrowia” w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Żarach. W 2018 roku informacją i edukacją objęto 473 osoby.

Profilaktyka wad postawy „Ogólnopolski Dzień Tornistra”.

W związku z podpisaną 17 stycznia 2018 r. deklaracją współpracy pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej i Głównym Inspektorem Sanitarnym na rzecz rozwoju edukacji zdrowotnej w środowisku szkolnym, 1 października został ogłoszony Ogólnopolskim Dniem Tornistra.

Cele szczegółowe stanowią:

- dostarczenie dzieciom, nauczycielom oraz rodzicom wiedzy oraz narzędzi, dzięki którym będą mogli dokonywać świadomego wyboru wpływającego na jakość życia,
- zmotywowanie uczniów do prawidłowego i zdrowego trybu życia wraz z działaniami profilaktycznymi profilaktyki wad postawy,
- zwrócenie uwagi na problem przeciążonych plecaków uczniów oraz związanych z nim wad postaw, a w konsekwencji bólów kręgosłupa, zmniejszenia pojemności płuc oraz schorzeń ortopedycznych i neurologicznych.

W 2018 roku w powiecie żarskim w 6 szkołach podstawowych zważono 1216 uczniów i ich tornistry, 44 uczniów miało zawyżoną wagę tornistra. We wszystkich szkołach podstawowych powiatu żarskiego przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat ciężaru tornistra, czyli ponad 8000 ulotek dla ucznia i dla rodzica.

Akcja Zima „Bezpieczne ferie”. Akcja Lato „Zdrowe i bezpieczne wakacje”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach co roku w okresie zimowym i wakacyjnym podejmuje działania promujące zdrowy styl życia i aktywność fizyczną oraz kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych korzystających z zorganizowanego wypoczynku jak, również, wśród całej społeczności lokalnej.

W czasie trwania ferii zimowych jak, również, w trakcie wakacji przeprowadzono wspólne kontrole wypoczynków pod względem bezpieczeństwa i warunków sanitarno-higienicznych. Akcje odbywały się przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Żarach, Komendą Powiatową Straży Pożarnej oraz Kuratorium Oświaty. Ponadto przeprowadzone zostały działania edukacyjne dotyczące m.in. bezpieczeństwa, zdrowego stylu życia, profilaktyki chorób zakaźnych, szkodliwości palenia tytoniu, używania substancji psychoaktywnych, tzw. „dopalaczy” oraz szkodliwości nadmiernego korzystania z promieni UV.

Łącznie informacją i edukacją objęto 342 osoby

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

PODSUMOWANIE

Realizacja działań edukacyjnych ukierunkowanych na zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za własne zdrowie wśród ludności wymaga długofalowych, permanentnych działań o szerokim zakresie, skierowanych do różnych grup odbiorców.

Na całokształt sytuacji zdrowia publicznego niewątpliwie ma wpływ zdrowy styl życia. Taka sytuacja wymaga realizacji działań mających na celu poprawę nawyków żywieniowych, wzrostu aktywności fizycznej, zwiększenie wiedzy nt. szkodliwości czynnego i biernego palenia tytoniu oraz zwiększenie wiedzy na temat wczesnego wykrywania nowotworów.

Obserwuje się wzrost poziomu wiedzy dzieci i młodzieży odnośnie zasad zdrowego stylu życia, młodzi ludzie uczą się co to znaczy zdrowe i racjonalne odżywianie oraz roli czynników mających wpływ na powstawanie otyłości. Rzetelna wiedza przekazywana uczniom stanowi podstawę do kształtowania prawidłowych nawyków, które w przyszłości pozwolą zmniejszyć odsetek osób otyłych.

WNIOSKI

Działalność z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej jest realizowana w miarę możliwości, jednakże nadal odczuwalny jest brak nakładów finansowych oraz niedobór materiałów edukacyjnych, co uniemożliwia w pełni prowadzenie działań profilaktycznych. Dlatego też niezbędne jest zwiększenie nakładów na ich realizację.

Dzięki odpowiednim metodom łatwiej jest przemówić do społeczeństwa i przekonać o skuteczności działań profilaktycznych, dlatego podejmowane działania z zakresu Zdrowia Publicznego powinny być wspólnotowe na szczeblu regionalnym oraz łączyć dostępne zasoby.

Zwiększona współpraca lokalnych mediów w zakresie programów i kampanii edukacyjno-informacyjnych pozwoliłaby na dotarcie do większej liczby mieszkańców powiatu żarskiego i objęcie ich działaniami profilaktycznymi o różnorodnej tematyce zdrowotnej.

Mając na uwadze popularność mediów społecznościowych Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żarach prowadzi swojego Facebooka, który cieszy się rosnącym zainteresowaniem, dzięki czemu ma możliwość dotarcia do większej liczby osób w różnym wieku, w szczególności do młodzieży i można powiedzieć, że daje on możliwość szybkiej komunikacji ze społeczeństwem w ciekawy i nowoczesny sposób, co niewątpliwie wpływa na skuteczność działań profilaktycznych.

DZIAŁALNOŚĆ INTERWENCYJNA

W 2018 roku rozpatrzono 49 spraw interwencyjnych, z czego 15 (30%) interwencji było anonimowych:

- 18 spraw (36%) przekazano jednostkom spoza PIS do załatwienia wg kompetencji,
- 31 spraw (63%) załatwiono we własnym zakresie
  - 16 interwencji uznano za zasadne,
  - 15 uznano za bezzasadne,
  - wszystkie sprawy załatwiono w terminie.

Problematyka spraw interwencyjnych załatwionych we własnym zakresie w roku 2018

L.p	Problematyka wniesionych spraw interwencyjnych	Liczba spraw interwencyjnych załatwionych we własnym zakresie	
		Zasadnych	bezzasadnych
z zakresu higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku		13	8
1	Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych oraz środków transportu żywności	1	1
2	Jakość zdrowotna żywności	9	6
3	Postępowanie z żywnością w zakładach żywnościowo-żywnościowych	3	1
z zakresu higieny pracy		0	3
1	Warunki sanitarne pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych	0	1
2	Zagrożenia zawodowe	0	1
3	Nieprzestrzeganie przepisów z zakresu substancji i preparatów niebezpiecznych	0	1
z zakresu higieny środowiska		2	0
1	Jakość wody	1	0
2	Hałas	1	0
z zakresu higieny dzieci i młodzieży		0	2
1	Warunki sanitarno-techniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych i wypoczynku	0	1
2	Organizacja stanowisk pracy i planów lekcji w placówkach oświatowych	0	1
z zakresu epidemiologii		1	2
1	Zagrożenia epidemiologiczne wynikające z jakości świadczonych usług medycznych	1	2
RAZEM 31		16	

Ilość spraw interwencyjnych rozpatrzonych w roku 2018 przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE w Żarach

